

SAMEN voor het goede

ChristenUnie

+ DALFSEN



**Verkiezingsprogramma ChristenUnie
DALFSEN 2026-2030**

ChristenUnie: Samen voor het goede

De ChristenUnie wil in de gemeentepolitiek laten zien waar ze voor staat: opkomen voor het goede, voor recht en gerechtigheid, voor mensen en voor de schepping. In onze politiek houden we rekening met de inhoudelijke richtingen uit de Bijbel. Wij geloven dat wij gemaakt zijn om samen te leven en God te eren.

Wij geloven in een samenleving waarin we elkaar de hand reiken, samen verantwoordelijkheid dragen, ondernemend zijn en oog hebben voor wie kwetsbaar is. Dat is een ander geluid dan het individualisme van deze tijd. Wij willen bouwen aan een gemeenschap waarin vertrouwen, eerlijkheid, welzijn en zorg centraal staan.

De gemeentelijke overheid hoort dienstbaar te zijn aan het samenleven. Dat betekent ruimte geven aan gezinnen, alleengaanden en verenigingen, aan ondernemers en vrijwilligers, aan kerken en maatschappelijke initiatieven. En zorg dragen voor een duurzame, groene en veilige leefomgeving, waar mensen – ongeacht hun mogelijkheden - tot hun recht komen en de schepping tot bloei kan komen.

De ChristenUnie wil bijdragen aan een samenleving waarin we elkaar helpen, hoop verspreiden en samen werken aan een betere woon- en leefomgeving. Vanuit geloof, betrokkenheid en vertrouwen op God. "Er is jou, mens, gezegd wat goed is: niet anders dan recht te doen, trouw te betrachten en nederig de weg te gaan van je God." — Micha 6:8.

Hieronder lees je enkele speerpunten voor een hoopvolle, dienstbare en rechtvaardige gemeente:

- + Stimuleren van de doorstroming in de woningmarkt. Onder andere door aanbieden van passende kleinere woningen (grondgebonden en appartementen) voor "60-plussers". Ook splitsing van woning biedt mogelijkheden.
- + Verbetering van de veiligheid voor fietsers. Met name schoolroutes hebben prioriteit. En voor de groeiende groep ouderen is dit ook belangrijk.
- + Bij grootschalige energieprojecten moet de omgeving zeggenschap krijgen en kunnen participeren. De gemeente stimuleert en ondersteunt hierbij en regisseert zo nodig.
- + De gemeente gebruikt bij schriftelijke communicatie met inwoners eenvoudig Nederlands. Inwoners worden goed en tijdig geïnformeerd.
- + Inwoners kunnen, naast de digitale weg, altijd bij een fysiek loket met hun vragen bij de gemeente terecht.
- + Ter gelegenheid van 800 jaar "Dalfsen" in 2031 plannen we een park/bos met 800 bomen in het gebied rond het dorp Dalfsen.
- + Stimuleer voorlichting over digitale veiligheid op scholen en aan ouders, zodat kinderen bewust en veilig leren omgaan met internet, AI-services en sociale media.
- + We zetten in Dalfsen, Nieuwleusen, Oudleusen, Lemelerveld en Hoonhorst een professional in om jeugdigen met lichte psychosociale problematiek ondersteuning te geven.
- + Onze leefomgeving verrijken we met meer soorten planten en bomen.
- + Verken de mogelijkheid van een natuurbegraafplaats in onze gemeente.

+ Opmerking: Waar in dit programma de hele gemeente DALFSEN bedoeld is, staat de gemeentenaam met hoofdletters afgedrukt; als specifiek de kern Dalfsen bedoeld is – als een van de vijf kernen Dalfsen, Nieuwleusen, Oudleusen, Lemelerveld en Hoonhorst – worden kleine letters gebruikt.

Inhoudsopgave

ChristenUnie staat op voor het goede.....	1
1. Samen Wonen.....	4
2. Samen Werken	18
3. Samen Leven	26
4. Samen Besturen, Samenwerken, Organiseren	36
Vitale kernen en gewaardeerd buitengebied	41

Met deze indeling volgen we de indeling volgens de begroting van de gemeente DALFSEN.

1. Samen Wonen

1.1. Burgerzaken

De ChristenUnie wil dat inwoners zoveel mogelijk zelf verantwoordelijkheid nemen voor het eigen handelen en - samen met anderen en de overheid - de zorg voor de samenleving oppakken. Samen zoeken hoe we de kracht van de samenleving kunnen aanspreken om te werken aan vitale gemeenschappen.

De gemeente moet op haar beurt dan wel open staan voor initiatieven van inwoners, maar ook voor initiatieven van instellingen, verenigingen, bedrijven en kerken. Vooral als die het algemeen belang op het oog hebben. Hierbij past een overheid die meedenkt, participeert, drempels verlaagt en faciliteert. De ChristenUnie stimuleert dat inwoners zichzelf organiseren in bijvoorbeeld coöperaties en daarmee verantwoordelijkheden op zich nemen op het gebied van duurzaamheid, zorg, lokale economie of wijkbeheer. Meer verantwoordelijkheid van inwoners vraagt om minder regels van de gemeente, om minder administratieve lasten en minder bureaucratie. Kortom, om een college en raad die, met duidelijke afspraken, durven los te laten.

1.2. Openbare orde en veiligheid

Waar staat de ChristenUnie voor?

De ChristenUnie wil dat alle inwoners van onze gemeente veilig kunnen leven, zowel in de dorpen als in het buitengebied. Veiligheid is niet alleen een taak van de overheid, maar ook van de samenleving: inwoners, scholen, winkeliers, politie en woningcorporaties werken samen aan schone, nette en veilige buurten.

Op noodsituaties zijn we als samenleving beter voorbereid.

Wij pleiten voor een integraal veiligheidsbeleid op basis van onderzoek en betrokkenheid van inwoners. Er moet jaarlijks overleg zijn tussen gemeente, politie, OM en brandweer over resultaten en samenwerking.

Wij willen inwoners actief stimuleren om mee te werken aan veiligheid via Burgernet, buurtapps en het makkelijk melden van overlast of criminaliteit. Cameratoezicht mag, maar alleen beperkt en zorgvuldig, met aandacht voor privacy.

We willen een sterke rol voor de wijkagent als herkenbaar aanspreekpunt in de buurt, steun voor slachtoffers en een herstelgerichte aanpak van daders (na passende straffen).

Wij willen voelbare en zichtbare veiligheid

- + Iedereen heeft een overlevingspakket in huis. We ondersteunen minima / kwetsbaren met een noodpakket.
- + De wijkagent moet bekend, beschikbaar en zichtbaar zijn.
- + De burgemeester zorgt voor lage drempels voor het doen van (anoniem) aangifte en voor goede terugkoppeling door de politie.
- + We stimuleren de betrokkenheid van inwoners bij veiligheid in hun directe omgeving d.m.v. Burgernet, en Buurtpreventie Apps.
- + Organiseer een grootschalige calamiteitenoefening (met bevolking).
- + We pleiten voor intensivering van handhaving voor veilig verkeer.

Radicalisering en ondermijning

Radicalisering vormt ook in onze gemeente een bedreiging voor de vrijheid en veiligheid. Het kan levens en gezinnen ontwrichten en kan leiden tot (grote) zorgen in de samenleving. De ChristenUnie vindt dat de overheid niet alleen de samenleving moet beschermen, maar ook individuele burgers — vooral jongeren die kwetsbaar zijn en zoeken naar hun plek. De aanpak van radicalisering richt zich daarom op weerbaarheid tegen extremistisch gedachtengoed, als zowel een veiligheids- als een maatschappelijk vraagstuk.

We moeten ons bewust zijn van de invloed van grootschalige criminele organisaties. Criminelen gebruiken vastgoed om crimineel verkregen gelden wit te wassen. Door een oplettende houding van het gemeentebestuur en de inwoners kunnen we deze ontwikkelingen op het spoor komen.

Wij willen radicalisering bij de wortel aanpakken

- + In onze gemeente is er integraal beleid om, in samenwerking met de regio, radicalisering tegen te gaan.

Wij willen 'de onderste steen boven'

- + Om illegaal gebruik van vrijkomende (agrarische) bebouwing/panden tegen te gaan komt er beleid gericht op snelle herbestemming. Acties tegen illegaal gebruik worden periodiek herhaald.
- + De gemeente betreft de inwoners actief bij het herkennen van en signalering van (vermoedens van) ondermijnende activiteiten en het melden hiervan.
- + De gemeente heeft een gerichte aanpak ter bestrijding van verwevenheid boven- en onderwereld en daarmee van de georganiseerde (grootschalige) criminaliteit en zorgt dat deze aanpak actueel blijft.
- + Aandacht voor een integer en weerbaar lokaal bestuur.

Veiligheid, kindermishandeling en huiselijk geweld

Kinderen — en ook ouderen en (ex-)partners — moeten beschermd worden tegen mishandeling en huiselijk geweld, dat vaker voorkomt dan gedacht. De ChristenUnie wil dat Veilig Thuis goed bekend en makkelijk bereikbaar is voor alle inwoners van Dalfsen. Slachtoffers moeten passende hulp en veilige opvang krijgen, bij voorkeur op één plek waar alle benodigde ondersteuning samenkomt.

Wij willen veiligheid voor iedereen

- + De ChristenUnie zet zich in voor een aanpak kindermishandeling waarin aandacht is voor preventie en voor het versterken van de interactie tussen kind, verloskunde, onderwijs, wijkteam en Veilig Thuis. Verken de inzet van gezinscoaches. Versterk gezinnen als veilige plek en hoeksteen.
- + Zorgen voor goede opvangplekken voor slachtoffers van huiselijk geweld.
- + Jaarlijks aandacht voor de campagne "Orange the world" tegen geweld tegen vrouwen.
- + Ouderenmishandeling krijgt meer aandacht. Hiervoor werken we samen met mantelzorg- en ouderenorganisaties.
- + Wij willen een integrale aanpak van de gemeente en samenwerkingspartners op het gebied van femicide en eengerelateerd geweld.

1.3. Afval

Inzameling herbruikbare grondstoffen

De ChristenUnie wil afval zien als grondstof. Als afval goed gescheiden wordt ingezameld bij de bron, kunnen de grondstoffen worden aangeboden voor hergebruik. Daarom stimuleren we verdergaande afvalscheiding.

Wij willen afval als grondstof

- + In onze gemeente kennen we geen afval meer, alleen maar grondstoffen. Het afvalbrengstation (ROVA of andere particuliere partijen) is dé plek waar grondstoffen een nieuw leven kunnen krijgen.
Verken de mogelijkheid om groen afval gratis te kunnen inleveren.
Er moet ruimte zijn voor het inzamelen van goederen voor kringloop- en reparatiedoeleinden.
- + Afval scheiden is de norm. De gemeente overweegt het plaatsen van 'overloopcontainers' voor PMD per wijk of buurt. Verruim de inzamelpunten voor klein chemisch afval.
- + Het tegengaan van zwerfafval heeft prioriteit. Samen opruimen wordt gestimuleerd; afvalgrijpers worden hiertoe op verzoek verstrekt.
- + De gemeente stimuleert ook scholen en maatschappelijke organisaties om afval te scheiden en faciliteert hen hierin.
- + Er wordt meegedaan aan landelijke bewustwordingsacties rond het voorkomen en hergebruiken van afval, zwerfvuil en compost.
- + Bij aanbesteding neemt de gemeente op dat grondstoffen aan het eind van de levenscyclus eenvoudig te scheiden en herbruikbaar moeten zijn.
- + Hergebruik via kringloopwinkels wordt gepromoot.
- + Gezamenlijk aanpak circulaire economie met lokale branche en ondernemersverenigingen (bijv. voor het uitwisselen van lokale reststromen).

1.4. Begraafplaatsen

De komende raadsperiode onderzoeken we of ook op Dalfser grondgebied een mogelijkheid gecreëerd kan worden om een natuurbegraafplaats te maken. Dit kan resulteren in een particulier initiatief.

1.5. Duurzaamheid en circulariteit

Energie, klimaat en milieu

Wij willen inzetten op een duurzame en groene samenleving die de grenzen van de aarde respecteert. We streven naar schone energie, energiebesparing in industrie, gebouwen en mobiliteit, uitstootvrije auto's en energie-neutrale huizen. Grondstoffen moeten hergebruikt worden, en natuur en landschap beschermd en versterkt. Samenwerking en betrokkenheid van inwoners zijn essentieel voor deze doelen.

Betaalbare en klimaatvriendelijke energie en warmte

Wij streven naar een lokaal energiesysteem op volledig hernieuwbare energie, waarbij de gemeente de regie houdt, faciliteert en mede ervoor waakt dat de overstap haalbaar en betaalbaar is voor iedereen. Tegelijk stimuleren we initiatieven vanuit de wijken / dorpen. Zeker als dit meehelpt om het overvolle energienetwerk te verlichten.

Kernpunten:

- Energiecoöperaties en lokale initiatieven krijgen ondersteuning om lokaal eigendom en kleinschalige maatregelen zoals woningisolatie te stimuleren. Een gemeentelijk energiebedrijf kan bijdragen aan een betere verdeling van lasten en lusten.
- Energiecoaches helpen inwoners bij verduurzaming en benutting van subsidies.
- Participatie van omwonenden bij projecten zoals zonne-energie en windmolens is belangrijk, met eerlijke verdeling van voordelen, ook voor inwoners met een kleinere portemonnee.
- Bij nieuwbouw geldt aardgas-loos bouwen, met als lange-termijndoel dat woningen in 2050 geen aardgas meer gebruiken. De gemeente ondersteunt eigenaren van bestaande woningen met passende plannen. Wij willen stimuleren dat het energiebeleid samen met de inwoners en betrokkenen wordt ontwikkeld. De ChristenUnie gaat daarbij uit van een positieve grondhouding en wil die houding ook in de samenleving stimuleren.

Wij willen hulp bij verduurzaming

- + Isolatie van de woning is de eerste stap voor veel bestaande woningen. Met name eigenaren van oudere woningen worden hierin actief geadviseerd. Daarna volgen maatregelen als zonnepanelen en de inzet van warmtepomp of aansluiting op warmtenet. Advisering richt zich ook op het benutten van subsidiemogelijkheden.
- + De gemeente ondersteunt vooral de minima bij het verduurzamen van hun woning. Voor zover van toepassing voor huurwoningen hebben woningcorporaties hierin een eigen verantwoordelijkheid.
- + We willen concrete uitwerkingen zien van gemeentelijke plannen voor energietransitie. Waarbij inwoners en bedrijven hebben meegewerkt.
- + We blijven inzetten op een gemeentelijk energiebedrijf met passende taken.
- + Ondersteunen van de goede initiatieven zoals van "Dorpen van morgen": Groen gebogen, Duurzaam Hoonhorst, Nieuwleusen Synergie, Duurzaam Oudleusen en Duurzaam Leefbaar Lemelerveld. En er zijn meer initiatieven.

Wij willen samen verduurzamen

- + Maak de energietransitie naar een aargasgasloze wijk ook de uitdaging van de eigenaren / bewoners in de wijk. Het uitvoeringsplan om afscheid te nemen van aardgas wordt per wijk samen met de bewoners en gebouweigenaren uit de wijk bepaald.
- + Zet in op energiehub: tegen overbelasting, meer inspraak, samen investeren, makkelijker toegang tot energiemarkten, betere balans vraag en aanbod energie, betaalbaar.
- + Maak energiezuinige verlichtingsplannen op industrieterreinen. En denk hierbij ook aan Hessenpoort: voorkom dat de lichtbronnen onnodig en ver het Vechtdal en omliggende gebieden inschijnen.
- + Ruimhartig uitnodigen van belanghebbenden en maatschappelijke partners bij de start van onderwerpen of initiatieven
- + Helder maken wat participatie in welke fase van energietransitie en -projecten inhoudt, verwachtingen goed op elkaar afstemmen.
- + We zoeken de mensen in het gebied op (bijvoorbeeld met een pop-up-tent of in het lokale kulturhus) in plaats van dat ze naar het gemeentehuis moeten komen.
- + Een inwoner moet op één plek terecht kunnen voor zowel technische als financiële arrangementen om zijn woning aan te passen.
- + Voorkom energiearmoede: Waar aardgas wordt vervangen door duurzame warmte, investeren we direct in isolatie zodat de energierekening omlaag gaat.

- + Zon op dak en laadpalen in Bouwbesluit: Opwekking van zonne-energie op daken en in gevels is een uitstekende vorm van meervoudig ruimtegebruik. Door de groei van elektrische mobiliteit zal de vraag naar laadmogelijkheden toenemen. Daarom wordt geschiktheid van daken voor zonne-energie en het aanleggen van laadinfrastructuur verplicht in het Bouwbesluit utiliteitsbouw.

Wind- en zonne-energie

Wij willen zorgvuldig omgaan met zonne-energie en zijn kritisch over zonneparken op land. We geven voorkeur aan meervoudig ruimtegebruik: het plaatsen van zonnepanelen op daken van gemeentelijk, maatschappelijk en particulier vastgoed, agrarische en industriële gebouwen, bezit van corporaties en VvE's, en ook op parkeerplaatsen.

Windenergie is nodig om ook in de wintermaanden voldoende energie op te kunnen wekken.

Wij willen samen energie opwekken

- + Parkeerplaatsen bij de sportparken in Nieuwleusen, Lemelerveld en Dalfsen voorzien van zonnepanelen. Opladen tijdens het sporten voor sporters en auto's kunnen samengaan. Combineren met energievoorziening zwembaden.
- + We zetten in op clusteren van windmolens, waarbij inpassing mede plaatsvindt op basis van bestaande infrastructuur (wegen / spoorlijn, energievoorzieningen).
- + Wij willen dat de gemeente participatie stimuleert van energiecoöperaties, zodat bewoners met elkaar kunnen investeren in duurzame energie.
- + De mogelijkheden van een gemeentelijk energiebedrijf worden opnieuw onderzocht en beoordeeld. Doelen: energietransitie ondersteunen en stimuleren, betaalbaarheid vergroten, verdeling van lasten en baten.
- + Stimuleren van plaatsen van zonnepanelen op daken en gevels. De gemeente geeft het goede voorbeeld, ook op het gebied van energiebesparing en zuinige verlichting.
- + De gemeente doet onderzoek naar de mogelijkheden van buurt- / wijkbatterijen en ondersteunt hierbij burgerinitiatieven.
- + Voor grootschalige zon- en windprogramma's hanteert de gemeente ook sociaal-maatschappelijke kaders (inspraak, participatie, welke gebieden eerst) met aandacht voor:
 - Actieve betrokkenheid van omwonenden, grondeigenaren en overige belanghebbenden
 - Streven naar volledig lokaal eigendom. Minimaal 50% lokaal eigendom.
 - Collectieve participatiemogelijkheden: elke inwoner kan mede-eigenaar worden van grote energie-inrichtingen.
 - Zorgvuldige integratie in het landschap (meervoudig ruimtegebruik): probeer er een win-winsituatie van te maken door gebieden met windmolens te veranderen in groene natuur (daarmee tegelijk landbouwers uitkopen in het kader van CO2=reductie).
- + Bij grootschalige energieprojecten moet de omgeving zeggenschap krijgen en kunnen participeren.
- + In de komende raadsperiode maken we het gemeentelijke inkoopbeleid volledig duurzaam en eerlijk: 100% schone energie uit Nederland en producten die voldoen aan de regels van eerlijke handel.
- + Met woningcorporaties spreken we de ambitie af dat er binnen drie jaar een plan van aanpak en een jaartal ligt om de sociale huurwoningen energieneutraal (nul-op-de-meter) te maken, waarbij de woonlasten in verhouding blijven.

1.6. Milieu

Milieu en leefomgeving hangen nauw samen. De gemeente stimuleert het bewust omgaan met ons milieu. Zuinig op water, zorg voor schoon water, zuivere lucht, biodiversiteit en groen in plaats van tegels.

1.7. Monumenten en archeologie

De schat van Dalfsen wordt sterker onder de aandacht van bevolking en bezoekers gebracht.

1.8. Ruimtelijke ordening

Ruimte

De ChristenUnie vindt dat de openbare ruimte bijdraagt aan welzijn, gezondheid, veiligheid en sociale contacten. Bij de inrichting van straten, het groen en het water houden we rekening met klimaatverandering en bieden tegelijkertijd kansen voor vergroten van de biodiversiteit. Dit is een serieuze uitdaging omdat de vraag naar ruimte nu eenmaal groter is dan het aanbod. Daarnaast vinden we belangrijk dat er goede toegankelijkheid is voor iedereen.

Wij willen een fijne leefomgeving

- + Er is voldoende ruimte voor kinderen om te spelen, in speeltuinen, maar ook op veldjes, in bosjes om hutten te kunnen bouwen en in bomen te klimmen.
- + De openbare ruimte daagt uit tot spelen, bewegen en ontmoeten; ook voor volwassenen. Wadi's kunnen hiervoor worden ingericht.
- + "Toegankelijkheid voor iedereen" is een criterium voor ontwerp en inrichting.
- + De openbare ruimte geeft ruimte aan water en groen om klimaatverandering te kunnen vangen. Stortbuien kunnen zo beter opgevangen worden, bij hete zomers gaan we zo hittestress tegen.
- + Ontwerp de openbare ruimte zodat deze voor iedereen toegankelijk en veilig is. Richt waar mogelijk in op scheiding van verkeersstromen (auto – fiets – voetganger).
- + Door middel van een (beeld)kwaliteitsplan maakt de gemeente met haar inwoners afspraken over de openbare ruimte.
- + Bij openbare ondergrondse afvalcontainers plaatst de gemeente zoveel mogelijk groen, gras en bloemen om op een positieve manier zwerfval tegen te gaan.

Ruimtelijke ontwikkeling vraagt participatie

Sinds 2024 is er de nieuwe Omgevingswet. We blijven inzetten op het eenvoudiger maken van regels en meer ruimte bieden voor participatie. Burgers krijgen meer invloed op beslissingen die hun leefomgeving aangaan. Dit betekent dat inwoners actief kunnen meedenken over plannen en ontwikkelingen in hun buurt. Met toenemende druk op de ruimte zetten we in op meervoudig gebruik van ruimte.

Wij willen minder regels en meer ruimte

- + Maak participatie bekend en laagdrempelig.
- + Wij willen een frequente evaluatie van de omgevingsvisie.
- + We zien er op toe dat regionale plannen onze eigen ambities niet doorkruisen. We zoeken samenwerking om ambities te realiseren.

Het buitengebied

Het grootste deel van onze gemeente is buitengebied. Belangrijk voor meerdere functies zoals agrarische bestemmingen en natuur. De claim op deze ruimte neemt toe door uitbreiding met woningen en bedrijven, infrastructuur, energieproductie, recreatie.

Het is van belang om duidelijke primaire keuzes voor gebruik te maken en tegelijk visies voor meervoudig gebruikt te ontwikkelen. We zetten ons in voor een vitaal, groen en aantrekkelijk landelijk gebied.

Zuinig op het buitengebied

- + In een beperkt aantal gebieden woningbouw toestaan als daarvoor landschapsontsierende agrarische gebouwen worden afgebroken. (de rood-voor-rood regeling). Gebruik landbouwgrond voor directe of indirecte voedselproductie; liever graan dan bloembollen.
- + Koester singels en maak hagenlandschap ook mogelijk.
- + Kies voor biodiversiteit en extensiviteit in de landbouw. Dit kan ook door / voor beweiding.

Natuur

De ChristenUnie zet zich in voor het behoud van het landschap, de plattelandscultuur en voor de bescherming van het milieu en de biodiversiteit. Natuur is kwetsbaar en kan niet voor zichzelf spreken. Er zijn dus regels nodig om de natuur te beschermen. De gemeente moet bijdragen aan behoud, verbetering en een harmonieuze ontwikkeling van de leefomgeving.

Omdat rivieren, dieren, bomen en planten niet kunnen inspreken voelen we ons hiervoor extra verantwoordelijk. Met het oog op de toekomst.

Wij willen een groene omgeving

- + We verkennen en maken plannen (locatie, invulling) voor een nieuw park / bos met 800 bomen ter gelegenheid van 800 jaar "Dalfsen" in 2031. Gesitueerd in de buurt van de kern Dalfsen.
- + Bij de inrichting van de openbare ruimte wordt rekening gehouden met (historische) landschappelijke elementen.
- + Meervoudig ruimtegebruik: schouw- en struinpaden in agrarisch gebied ontwikkelen. Voorbeeld: Bouwhuisweg (Nieuwleusen) wordt een zandpad om te wandelen.

1.9. Wonen en bouwen

Waar staat de ChristenUnie voor?

De ChristenUnie vindt dat ruimte zorgvuldig gebruikt moet worden, met respect voor natuur en het evenwicht in de schepping. Duurzaam ruimtegebruik staat centraal. Wonen gaat voor ons niet alleen om gebouwen, maar om samenleven en gemeenschappen. We zetten ons in voor starters en jonge gezinnen, waardig wonen voor ouderen, en betaalbaar en duurzaam wonen voor iedereen.

Duurzaam ruimtegebruik
is het uitgangspunt.

Wonen

De ChristenUnie wil in Dalfsen zorgen voor goed, betaalbaar en toekomstgericht wonen. We zetten ons in voor starters, alleenstaanden, jonge gezinnen en waardig wonen voor ouderen, met voldoende huurwoningen, ruimte voor particuliere nieuwbouw en kleinere grondgebonden woningen en appartementen voor 60-plussers om de doorstroming te bevorderen.

Het beleid moet rekening houden met ecologische, economische en demografische ontwikkelingen, gericht op hergebruik en herstructurering van bestaand gebied in plaats van onnodige nieuwbouw. Inwoners worden actief betrokken bij ruimtelijke keuzes, en de infrastructuur (wegen, fietspaden, openbaar vervoer, snel internet) moet goed op orde zijn.

Wij willen voldoende woningen

- + Hoger bouwen in kernen en in nieuwbouwwijken mogelijk maken indien dit ruimtelijk past. Gebouwen van 5 lagen tasten niet het dorpse karakter aan in nieuwbouwwijken. Combineer dit met ondergronds parkeren en / of parkeren aan de rand van wijken. Zo houd je het groen voor de deur.
- + Om de doorstroming te stimuleren zetten we in op bouwen van grondgebonden seniorenwoningen op ca. 225 m2. Zowel in nieuwbouwwijken als op inbreidingslocaties.
- + De gemeente maakt gebruik van de mogelijkheid om (via projectontwikkelaars) een aanzienlijk hoger deel van de nieuwbouw te bestemmen voor eigen inwoners.
- + Het woonbeleid van de gemeente moet gebaseerd zijn op de actuele vraag én op toekomstige ontwikkelingen. In de gemeentelijke woonvisie wordt daarom integraal naar de lokale woningmarkt gekeken en worden de noodzakelijke maatregelen beschreven.
- + Er wordt regionaal samengewerkt tussen gemeenten als het gaat om wachtlijstbeheer, nieuwbouw. We dragen op – bij de schaal van onze gemeente en kernen – passende wijze bij aan de regionale huisvestingsbehoefte.
- + Strategisch bouwen. Om groene ruimte buiten én binnen de kernen te behouden, blijven we inzetten op verantwoord ruimtegebruik : liever inbreiding (o.a. vervangen oude bebouwing door nieuwbouw) dan uitbreiding. Tegelijk onderkennen we dat de woningbouwopgave zo groot is, dat aan bouwen op landbouwgrond niet valt te ontkomen. Volgens de ladder duurzame verstedelijking staan we dat beperkt toe. Aan de randen van de kernen biedt dat mogelijkheden om aantrekkelijke woonlandschappen tot stand te brengen in combinatie met natuurontwikkeling.
- + Versnel de ontwikkeling (ontwerp en realisatie) van de Oostpoort in het dorp Dalfsen. Dit geeft ook mogelijkheden voor wonen dicht bij het centrum.
- + Hergebruik van leegstaande gebouwen. De ChristenUnie wil de transformatie van leegstaande winkels (naast het centrum) en kantoorgebouwen naar woningen bevorderen. De gemeente heeft vooral een rol in wijziging van bestemmingsplannen.
- + Ontwerp en bouw woningen zodanig dat deze flexibel zijn in te richten.
- + Collectief opdrachtgeverschap wordt gewaardeerd. Ontwikkeling van woonhofjes voor een mix aan woonvormen moet in nieuwe wijken mogelijk zijn.
- + De duurzaamheidslening is beschikbaar voor inwoners om woningen te verduurzamen.

Ouderen

Mede door vergrijzing is er behoefte aan passende huisvesting voor senioren, bijvoorbeeld in kleinere grondgebonden woningen of in een collectieve vorm. Collectieve woonvormen zijn mogelijk indien er ook sprake is van een mix van ouderen en jongeren, omdat ze zorgen voor onderling contact, gezelschap en burenhulp. Ook bevordert het realiseren van voldoende woningen voor ouderen de doorstroom op de woningmarkt.

We zijn ruimhartig voor het plaatsen van mantelzorgwoningen. Dit past bij onze visie op een zorgzame samenleving. Bovendien is dit een bijdrage om de zorgtaken uitvoerbaar en betaalbaar te houden. Dus hier beperken we regeldruk en maken dit mogelijk in situaties van duurzame relatievormen.

Wij willen woonruimte voor ouderen

- + We bouwen meer compacte grondgebonden seniorenwoningen (tussen 200 en 250 m²).
- + Er komt in de gemeente ruimte voor woonzorgprojecten maar ook voor woningen die door meerdere generaties gebruikt kunnen worden, inclusieve wijken en hofjes.
- + Een vast te stellen percentage van de nieuw te bouwen woningen reserveren we voor passende woonvormen voor ouderen. Bovendien wordt toegankelijkheid standaard meegenomen bij nieuwbouw, zodat alle nieuwe woningen levensloopbestendig zijn.
- + De gemeente ondersteunt het verbouwen van woningen zodat er "volledig beneden gewoond kan worden".
- + We zetten in op mogelijkheden dat ouderen graag in hun eigen wijk of dorp willen blijven wonen.

Betaalbare woningen, ook voor jongeren

Wonen is voor woningeigenaren die al decennia een huis bezitten meestal goed betaalbaar, voor jongeren en huurders in de vrije sector is betaalbaar wonen in onze gemeente een heel ander verhaal. Daar maken we ons grote zorgen over.

Wij willen woningen voor jongeren

- + Betaalbaar starten: Starters moeten in DALFSEN hun wooncarrière kunnen beginnen. We willen de schaarste eerlijk verdelen en een deel van de te bouwen en vrijkomende sociale huurwoningen reserveren voor starters, die op hun beurt kunnen doorstromen zodra hun inkomensniveau dat toelaat.
- + Wij zetten ons in om starters ruimte te geven op de woningmarkt. Naast de startersleningen wordt er gezocht naar nieuwe instrumenten zoals bijvoorbeeld duokoop (de koper koopt alleen de woning en niet de grond) en koopgarant (kopen met korting meestal via de woningstichting).

Woningcorporaties

De ChristenUnie wil dat woningcorporaties in DALFSEN innovatief, vraaggericht en toekomstbestendig kunnen bouwen, binnen duidelijke kaders van een gemeentelijke woonvisie met aandacht voor duurzaamheid. Corporaties zorgen voor voldoende sociale huurwoningen en dragen bij aan leefbaarheid, samen met de bewoners van buurten en wijken.

Wij willen bouwen met woningcorporaties

- + Ruim baan voor woningcorporaties. Naast betaalbare koopwoningen, zijn er vooral meer sociale huurwoningen nodig, waaronder appartementen en studio's voor starters en gescheiden gezinnen. De gemeente zal voor tempo moeten zorgen
- + De gemeente stelt met de woningcorporaties doelen op, gericht op het verbeteren van de energiehuishouding van woningen.
- + Ontwerpen en bouwen van modulair in te delen woningen/woonlagen, waardoor bij een gewijzigde woonbehoefte van bijvoorbeeld 3 woningen er ook 2 eenheden kunnen worden gemaakt. Of juist van 2 ook weer 3 eenheden.

Duurzame woningen en andere gebouwen

Verduurzaming van de woningvoorraad is een immense opgave en vooral ook een zaak van lange adem. Bij de energietransitie is isolatie van woningen van groot belang. Een altijd goed actie ook voor oudere woningen. Deze transitie raakt alle terreinen van onze economie en samenleving, niet in het minst de gebouwde omgeving.

Wij willen duurzaam verbouwen en wonen

- + Voorkom energiearmoede. Slecht geïsoleerde huizen en bewoners met lage inkomens moeten niet achteraan, maar vooraan staan bij de energietransitie. Waar aardgas geleidelijk wordt vervangen door duurzame warmte, wordt ook geïnvesteerd in isolatie, zodat de energierekening echt omlaag gaat. Daardoor blijven de woonlasten bij verduurzaming gelijk (woonlastenneutraal) en worden woningen ook nog eens comfortabeler.

1.10. Verkeer en vervoer

Mobiliteit; wat beweegt de ChristenUnie?

De ChristenUnie vindt dat goede wegen, paden en OV-verbindingen essentieel zijn voor economische, sociale en culturele activiteiten, maar dat mobiliteit de leefomgeving zo min mogelijk mag schaden. We geven prioriteit aan langzaam verkeer en hanteren het STOP-principe: eerst lopen, dan fietsen, dan openbaar vervoer en pas daarna de auto. We zetten ons in voor CO2-neutrale mobiliteit en een groter aandeel lopen, fietsen en OV in Dalfsen.

Dit alles vraagt voor elke kern een verkeersplan (als onderdeel van mobiliteitsvisie), waarbij naast knelpunten ook toekomstige ontwikkelingen (denk aan nieuwe wijken, terreinen) worden meegenomen.

Wij willen veiligheid voor voetgangers

- + Barrières voor voetgangers moeten verdwijnen, te beginnen bij basisscholen, winkelcentra, zorgvoorzieningen en andere belangrijke ontmoetingsplekken en de looproutes daarnaartoe. Verhoogd liggende trottoirs moeten op elke hoek voorzien zijn van op- en afritbanden voor rolstoelen, rollators en kinderwagens. Voetpaden moeten volledig gebruikt kunnen worden dus obstakels worden weggehaald en overhangend groen of heggen teruggebracht tot de erfgrans.
- + Wandelpaden van en naar openbare voorzieningen wil de ChristenUnie voorzien van voldoende bankjes, zodat ook mensen die minder goed ter been zijn, geregeld kunnen rusten of elkaar ontmoeten.
- + Er zijn wegen in de gemeente die uitnodigen om erlangs te wandelen, met name langs de dorpsranden, maar een voetpad ontbreekt, bijvoorbeeld langs de Koelmanstraat (Hoonhorst) en de Leemculeweg (Dalfsen). De gemeente maakt een plan om deze wegen voetgangersvriendelijker te maken.
- + Ommetjes bij de woonkernen worden erg gewaardeerd. Gezond bewegen en dan ook veilig. Het ontwikkelen van ommetjes wordt de komende jaren gestimuleerd.

Voorkeursvolgorde
"STOP":
1 Stappen
2 Trappen
3 OV
4 Personenauto

Wij willen ruimte en veiligheid voor fietsers

- + Fietsvriendelijke wijken. De gemeente gaat bij nieuwbouw of herstructurering van wijken uit van het fietsverkeer en richt wijken fiets- en kindvriendelijk in.
- + Er komen sociaal veilige fietsverbindingen die wijken en kernen onderling snel verbinden.
- + We zetten in op scheiden van fietsverkeer ten opzichte van het gemotoriseerd verkeer.
- + Paaltjes op fietspaden veroorzaken veel ongelukken. Deze worden zoveel mogelijk verwijderd of beter zichtbaar gemaakt. Autoverkeer wordt uiteraard blijvend geweerd.

- + Bij winkelcentra, bushaltes en overige attractiepunten komen genoeg fietsenrekken die voldoen aan de normen van Fietsparkeur (hét keurmerk voor veiliger, duurzame en comfortabele fietsvoorzieningen), zodat fietsen veilig en gebruiksvriendelijk kunnen worden gestald. Met name in winkelcentra gaan fietsen voor auto's.
- + De gemeente gaat samen met andere gemeenten in de regio fietsvriendelijke horeca het predicaat fietscafé geven. Deze gelegenheden hebben voldoende stallingen, een sanitaire ruimte, een EHBO-uitrusting, een fietsreparatieset inclusief fietspomp, een gratis watervulpunt en bieden de mogelijkheid om elektrische fietsen op te laden.
- + Deelfietsen: de gemeente stimuleert de uitbreiding van het aantal ov-fietsen op station Dalfsen.
- + Knelpunten in kaart. Met onze inwoners en de (lokale) VVN gaan we de fietsknelpunten in de gemeente inventariseren. We kijken daarbij onder andere naar comfort, veiligheid, directheid en doorstroming.
- + De ChristenUnie gaat zich inzetten voor oplaadpunten voor elektrische fietsen en watertappunten bij culturele plekken.

Wij willen goed openbaar vervoer

- + De gemeente zet zich in voor goede verbindingen met Zwolle, maar ook met andere buurgemeenten. We streven naar een verdubbeling van het spoor naar het oosten voor flexibel OV in het Vechtdal. Meeliften met de Nedersaksenlijn naar Groningen.
- + Uitbreiding van parkeerplaatsen voor het station in Dalfsen (dit is ook het Toeristisch OverstapPunt TOP) wordt in de komende periode voorbereid.
- + Tussen de kernen moet voldoende openbaar vervoer zijn. Evenals naar omliggende locaties voor werken, zorg en onderwijs.

Wij willen bewust rijden

- + Verkeersmanagement is: Snel en veilig naar je wijk, rustig en veilig in de wijk.
- + Bereikbaarheidstoets: Bij grote bouwplannen gaan we in DALFSEN een bereikbaarheidstoets hanteren, om efficiënt met mobiliteit om te gaan. Nieuwe wijken direct beoordelen op ontsluitingsmogelijkheden voor alle vormen van vervoer en richten op scheiden van verkeersstromen.
- + Om achterstanden in het onderhoud te voorkomen moet de gemeente werken met actuele onderhoudsplannen voor de (vaar)wegen, riolen en bruggen. Bij onderhoud overlegt de gemeente met externe partijen op het gebied van kabels en leidingen zodat de weg maar een keer 'open' hoeft.
- + De gemeente monitort nauwlettend effecten van wijzigingen in ruimtelijke ordening en wegen op verkeersbewegingen. Ook effecten van aanpassingen buiten de gemeente. Denk hierbij aan het effect van herinrichting centrum Ommen op verkeer Rechterensdijk en Oostkant van Zwolle.

Wij willen slim parkeren

- + Bij hoogbouw: overweeg ondergronds parkeren.
- + In nieuwbouw: reken op twee auto's per woning op eigen terrein bij particuliere woningen.
- + Wij stimuleren parkeren zoveel mogelijk op eigen erf en we gaan het parkeren van bedrijfsbusjes en vrachtauto's in wijken zoveel mogelijk vermijden.
- + Zorg voor voldoende plekken voor opladen elektrische voertuigen.
- + Parkeren in de centra: prima op loopafstand. Fiets-parkeren gaat voor.
- + Overweeg dubbeldeks parkeren voor de Oostpoort in het dorp Dalfsen.
- + Gebruik stationslocatie ook voor lang-parkeren voor bezoekers van het centrum

Wij willen verkeersveiligheid voor iedereen

- + Uitgangspunt voor het inrichten van de verkeersinfrastructuur is het Duurzaam Veilig principe: wegen zo inrichten dat voor weggebruikers de maximumsnelheid al duidelijk blijkt uit de weginrichting en zij hun snelheid hieraan aanpassen.
- + Oplossing voor de veiligheid op en bij de rondweg in het dorp Dalfsen, in het bijzonder bij de brug en bij de rotonde Kampmansweg. Het rapport van de Vrienden van Dalfsen (2025) dient hierbij als inspiratiebron om concretisering van oplossingen in het verkeers- en vervoersplan op te nemen.
- + Het verkeer moet met name voor voetgangers en fietsers veiliger worden. Scheiden van stromen is hierbij belangrijk.
- + De maximumsnelheid binnen de bebouwde kom blijft 30 kilometer. Alleen op wegen met openbaar vervoer en ringwegen geldt 50 kilometer per uur. In woonerven geldt de maximumsnelheid 'stapvoets'. Waar het op korte termijn niet mogelijk is om de weginrichting aan te passen aan de lagere maximumsnelheid kiezen we voor tijdelijke snelheidsbeperkende maatregelen.
- + Doorontwikkeling van de Backxlaan in Nieuwleusen naar autoluwe straat. Dit vraagt natuurlijk om goede noord-zuidverbindingen aan de oost en westkant van Nieuwleusen.
- + De gemeente zorgt voor veilige loop- en fietsroutes naar de scholen en richt de omgeving van scholen veilig in.
- + De gemeente werkt actief mee aan het realiseren van verkeerslessen op basisscholen en bij instellingen en stimuleert dat scholen zich aansluiten bij het verkeersveiligheidslabel. (www.verkeersveiligheidslabel.nl).
- + Aandacht geven aan sluiproutes in het buitengebied en de veiligheid op buitenwegen. Grote landbouwvoertuigen en te hard rijden zorgen vaak voor onveilige situaties.
- + Het is gewenst dat er een meldpunt komt voor onveilige verkeerssituaties in onze gemeente. Geef daar ruime bekendheid aan.
- + Het aantal ouderen neemt toe en daarmee ook het aantal scootmobielen. Wij pleiten ervoor dat bij een aanvraag voor een scootmobiel vanuit de WMO, ook gekeken wordt naar de vaardigheden die de aanvrager heeft om een scootmobiel verantwoord te besturen. Dit mag echter geen extra drempel opwerpen of een aanvraag ontmoedigen.

1.11. Evenementen

De gemeente ondersteunt evenementen die bijdragen aan verbondenheid en leefbaarheid, binnen duidelijke kaders voor veiligheid, (volks)gezondheid, duurzaamheid, toegankelijkheid en respect voor omwonenden en zondagsrust. Spreiding over het jaar en kernen is van belang.

1.12. Openbaar groen

De gemeente kiest voor sterk, toegankelijk en biodivers openbaar groen, met ecologisch beheer, inheemse soorten en groene structuren die bijdragen aan gezondheid, klimaatbestendigheid en leefbaarheid.

1.13. Riolering

Gelet op de veranderingen in het klimaat dient de riolering in de kernen voorbereid te worden op wateroverlast door hevige regenbuien. Afkoppeling van hemelwater verdient voortdurende aandacht voor de gemeente en voor inwoners.

1.14. Klimaatadaptatie

Natuur is goed – zelfs noodzakelijk - voor de mens. De komende periode behouden en breiden we daarom groen uit in onze kernen en vervangen we waar mogelijk bestrating door groen(stroken) of grasklinkers. Verdichting en vergroening moeten hand in hand gaan om hittestress te verminderen, biodiversiteit in de kernen te vergroten en bij te dragen aan schonere lucht en betere leefbaarheid. We ondersteunen particuliere initiatieven die daaraan bijdragen.

Wij willen schone lucht voor iedereen

- + Onze gemeente zal ook het Schone Lucht Akkoord meeondertekenen, zodat de ambitie van 50% gezondheidswinst ruimschoots wordt gehaald.
- + De ChristenUnie pleit voor goede voorlichting (campagne) over het stoken met houtkachels en over het nut van houtrookfilters. We stimuleren het lokale gebruik van ondersteunende apps (b.v. "stookwijzer") om overlast te voorkomen.
- + Overweeg voor nieuwbouw een verbod op een rookkanaal.

Biodiversiteit.

De biodiversiteit (soortenrijkdom) neemt schrikbarend af. Doel is om de biodiversiteit en natuurrijkdom te versterken.

Wij willen rijke natuur

- + Vergroening van bebouwd gebied (met gebruikmaking van inheemse soorten).
- + Natuurvriendelijke maatregelen bij plagen.
- + Gemeentelijk groenbeheer gaat nog sterker uit van vergroten biodiversiteit. En iedereen mag meedoen.
- + Agrariërs motiveren meer bloemenstroken aan te leggen aan de randen van akkers.
- + Beperk het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen die de biodiversiteit negatief beïnvloeden.

Toekomstbestendig waterbeheer

De ChristenUnie vindt dat we ons moeten voorbereiden op extreme weersomstandigheden zoals hevige buien en lange droogte. De gemeente moet samen met waterschappen een integrale watersysteemstrategie ontwikkelen, los van individuele verantwoordelijkheden. Water- en bodemgestuurde inrichting blijkt cruciaal. Dit vormt de basis voor samenwerking met provincie en deltaprogramma en voor de benodigde financiering van waterprojecten.

Wij willen zuinig omgaan met water

- + Inwoners hebben een belangrijke rol als het gaat om waterberging. De gemeente werkt aan bewustwording, bijvoorbeeld door een publiekscampagne in samenwerking met de tuincentra etc.
- + Er wordt zoveel mogelijk ingezet op een aparte afvoer, opslag en gebruik van regenwater. Bij nieuw- en verbouw wordt opslag regenwater voor toilet gestimuleerd.
- + De gemeente stimuleert de aanleg van groene daken en geeft zelf het goede voorbeeld. Daarmee werken we in DALFSEN aan meerdere doelstellingen tegelijk: waterberging, verkoeling, biodiversiteit.

1.15. Grondexploitatie woningbouw

De gemeente dient een actief grondbeleid te voeren om nieuwe ontwikkelingen voldoende te kunnen sturen en betaalbaar te houden. Aanpassingen van infrastructuur (m.n. wegen in en rond gebieden) dienen bij de exploitatie meegenomen te worden.

2. Samen Werken

2.1. Economie

Duurzame werkgelegenheid

De ChristenUnie wil een mensgerichte economie waarin werk, kapitaal en ondernemers elkaar versterken. Bedrijven in Dalfsen zijn cruciaal voor werk, innovatie en leefbaarheid. Een gezonde economie biedt kansen voor iedereen, balans tussen werk en vrije tijd, en groene groei met grenzen.

De partij benadrukt de rol van een goed functionerende overheid en vraagt ondernemers ook dienstbaar te zijn aan de lokale samenleving. Samenwerking met kennisinstellingen, bedrijfsleven en overheden versterkt de regionale arbeidsmarkt en circulaire economie, waarbij vooral het MKB essentieel is.

Wij willen een goed werkklimaat

- + De gemeente stelt zich op als partner voor ondernemers. Met name dienstverlening aan MKB staat hierbij centraal. In regionaal verband ondersteunen we ondernemers in hun opgave om in te spelen op maatschappelijke transitie (digitalisering, circulariteit).
- + De gemeente moet goede voorwaarden scheppen, en lokaal en regionaal en (maatschappelijk) verantwoord ondernemerschap stimuleren.
- + Gemeentelijke inkoop doen we in DALFSEN zoveel mogelijk lokaal of regionaal. Het aanbestedingsbeleid maakt dit zoveel als kan mogelijk.
- + Toekomstbestendige (familie) bedrijven moeten voortdurend doorontwikkelen. De gemeente ondersteunt daarin, bijvoorbeeld via (het stimuleren van onderlinge) kennisdeling/kenniskringen.
- + Wij zetten ons in voor een goede samenwerking tussen de gemeente en de provincie en omliggende gemeenten als het gaat om het aantrekken van werkgelegenheid.
- + Sociale ondernemers krijgen een grotere kans bij aanbestedingen en overheidsinkoop; Bij alle aanbestedingen is het leveren van een bijdrage aan de (lokale) maatschappij een relevant criterium.

Duurzame bedrijventerreinen

De bedrijventerreinen bij onze kernen zijn belangrijk voor de vitaliteit van de gemeenschappen. Het zijn de plaatsen waar geld verdiend wordt, ondernemers elkaar ontmoeten en banen worden gecreëerd, maar ook plaatsen waar inwoners de hele dag verblijven om te werken. Bedrijventerreinen worden in het groen verpakt; zichtlocaties zijn niet meer dominant.

Wij willen aantrekkelijke bedrijventerreinen

- + In overleg met het bedrijvenleven gaan we leegstand voorkomen. We zetten op tijd in op herstructurering van bedrijventerreinen om tegemoet te komen aan veranderende behoeftes van bedrijven aan ruimte. Naast kwantiteit gaat het hierbij ook om kwaliteit (beschikbaarheid energie en water, verkeersveiligheid) op de terreinen.
- + Wij willen dat de gemeente goede onderlinge samenwerking stimuleert tussen ondernemers b.v. met (vrijwillig of verplicht) park- en energimanagement
- + In de drie grote kernen zijn passende vestigingsmogelijkheden voor bedrijven. Voor de kern Dalfsen betekent dit een nieuw te ontwikkelen terrein. Bepaal voor Nieuwleusen tijdig op basis van behoefte een uitbreidingsrichting voor het bedrijventerrein.

- + Zorg voor goede bereikbaarheid per OV en fiets.
- + Maak bedrijventerreinen aantrekkelijker door groene ruimtes toe te voegen zodat er gesport en gewandeld kan worden in de pauzes en avonduren. Liever deze terreinen achter een groen gordijn dan etaleren zichtlocaties.
- + Dat de gemeente samen met de ondernemers inzet op energiebesparing bij bedrijven en opwekking van duurzame energie. Maak samen duidelijke doelen voor energiebesparing. Zonnedaken worden gestimuleerd.

Werken en rusten

De ChristenUnie hecht grote waarde aan een goede balans tussen werken, zorgen en rusten. De ontwikkeling naar een 24-uurs economie lijkt niet te stoppen. Tegelijkertijd zien we mensen op zoek naar meer rust en onthaasting. De coronacrisis heeft die behoefte benadrukt. Onze samenleving en economie gedijen als er rustmomenten zijn. Vanuit onze christelijke levensovertuiging genieten wij van de zondag als collectief rustmoment. God geeft ons niet voor niets zes dagen om te werken, en een zevende dag om te genieten van rust, kerkdiensten, verstillingsmomenten en van gezin en familie. We willen voorkomen dat door de toename van koopzondagen veel kleine zelfstandigen het extra moeilijk krijgen.

Wij willen samen op adem komen

- + Winkeliers mogen niet gedwongen worden om hun winkel op zondag te openen. De gemeente moet dit garanderen en bewaken.
- + De ChristenUnie is niet voor verruiming van de zondagsopenstelling van winkels. We zien juist liever beperking van het aantal koopzondagen.

Bloeiende dorpscentra

De detailhandel verandert van aard en structuur. Hierop moeten we de komende periode inspelen. De ChristenUnie let hierbij op de leefbaarheid van de kernen en op sociale veiligheid in en rond winkelgebieden.

Wij willen prettig winkelen

- + Om de winkelgebieden in Dalfsen en Nieuwleusen en Lemelerveld meer te concentreren, en de leefbaarheid te bevorderen, is de gemeente ruimhartig in het wijzigen van winkelbestemmingen net buiten het centrum in woonbestemmingen.
- + De ChristenUnie zet zich in voor optimaal onderhoud en de uitstraling van de openbare ruimte in winkelcentra. Passend en compact is ons streven. Toegankelijkheid voor mensen met een beperking is hierbij een belangrijk punt van aandacht.
- + In kleine kernen Oudleusen en Hoonhorst zetten we in op het behoud van functies. Kleine basisvoorzieningen en winkels zijn erg belangrijk voor de leefbaarheid en sociale contacten. We gaan hier creatief mee om, bijvoorbeeld door het combineren van functies.

Waardering van voedsel en van de agrarische sector

De ChristenUnie wil ruimte behouden voor landbouw en veeteelt, die historisch kenmerkend en belangrijk zijn voor de gemeente. Tegelijk erkennen we dat de sector moet verduurzamen (kringlooplandbouw) en dat sommige bedrijven zullen stoppen door beleid of opvolgingsproblemen. Agrarisch gebied moet beschermd blijven voor voedselvoorziening, behoud van landelijke uitstraling en bescherming van weidevogels, ondanks druk van woningbouw, industrie en energieopwekking.

Wij willen ruimte voor boeren en natuur

- + Terughoudend gebruik van schaarse landbouwgronden voor andere doeleinden toestaan. (zie wonen en energietransitie en economie)
- + Agrarische gronden worden primair ingezet voor voedselproductie. Gewassen die intensief gebruik maken van gewasbeschermingsmiddelen en water (denk aan bloembollen) zien we liever beperkt worden.
- + Nevenfuncties bij agrarische bedrijven toestaan, zolang deze minimale invloed hebben op het karakter van het gebied.
- + Wonen op het platteland faciliteren voor met name bedrijfsopvolgers en starters. Bijvoorbeeld door o.a. tiny houses op boerenerven toe te staan. Rood voor rood projecten zijn mogelijk in gebieden die niet primair agrarisch zijn.
- + Schaalgrootte voor agrarische bedrijven beperken op indicaties als; eigenaren wonen op het erf, opbrengsten bieden een bestaan voor max. enkele gezinnen.
- + Beschermen natuurwaarden en landschappelijke karakter stimuleren.
- + Vanuit de vastgestelde omgevingsvisie op het buitengebied wil de ChristenUnie inzetten op een toekomstbestendige agrarische sector. Kernwoorden: Kringlooplandbouw, lokale voedselketens en de boer als medebeheerder van de openbare ruimte.
- + Landbouwondernemingen krijgen de ruimte voor een moderne bedrijfsvoering door investeringen mogelijk te maken. We zien modernisering dan graag een bijdrage leveren aan duurzaamheid, dierenwelzijn, energiebesparing, milieu en / of landschap.
- + In overleg met de sector terugdringen van het gebruik van pesticiden e.d.

De ChristenUnie hecht waarde aan inzicht in voedselketens en een goede verbinding tussen dorpen en platteland, tussen burgers en boeren. Ze stimuleren lokale, biologische en gezonde producten. Voedsel wordt gezien als een geschenk van God, en boeren en tuinders verdienen steun. Een toekomstbestendige agrarische sector is economisch gezond, innovatief, duurzaam en in balans met dier en leefomgeving.

Wij willen (h)eerlijk lokaal eten

- + De komende periode wil de ChristenUnie dat de gemeente samen met boeren, voedselproducenten en de (super)markt gaat inzetten op het promoten van het eten van lokale producten. Voedselverspilling gaan we tegen.
- + Faciliteer de mogelijkheid voor lokale voedselproducenten om hun producten te verkopen op de (week)markten in Lemelerveld, Nieuwleusen en Dalfsen.
- + Goede voorbeelden door de gemeente: 100% duurzaam en zo lokaal mogelijk.
- + Stimuleer 'voedseljutten'/voedselbos door het planten van bomen met eetbare vruchten binnen en buiten de bebouwde kom. Naar voorbeeld van de kern Nieuwleusen.

2.2. Recreatie en toerisme

De ChristenUnie wil in DALFSEN recreatie en toerisme stimuleren, met aandacht voor eigen inwoners en bezoekers. Toerisme biedt economische kansen voor ondernemers, maar moet natuurvriendelijk en zo veel mogelijk gespreid over het jaar zijn. De Vechtvallei (van Reestdal tot Lemelerberg) is uniek en aantrekkelijk. Het biedt mogelijkheden voor elk van de vijf kernen.

Wij willen (ruimte voor) kwalitatief recreëren

- + Kleinschalige, kwalitatieve recreatievoorzieningen.
- + DALFSEN heeft in zijn geheel kenmerken van een recreatiegebied. We zetten in op een vriendelijke omgeving voor fietsen, wandelen en struinen. Hierbij zorgen we ervoor dat de kwetsbare natuur wordt beschermd.
- + Naast de ontsluiting van toeristische trekpleisters wordt ingezet op een optimale ontsluiting van fietsverbindingen, voor zowel het recreatie- als het woon-werk (school)verkeer.
- + De Schat van Dalfsen maken we zichtbaar en is te belevendicht bij de kern Dalfsen.
- + We stimuleren initiatieven die inzetten op het verbinden van de kernen door wandel- en fietsroutes, gecombineerd met gezamenlijke activiteiten.

2.3. Participatie

Meedoen op de arbeidsmarkt

De ChristenUnie vindt werk belangrijk als plek waar mensen hun talenten inzetten, verantwoordelijkheid nemen en contact hebben met anderen. Hoewel Nederland een welvarend land is, komt armoede ook in onze gemeente voor. Niemand mag daar aan zijn of haar lot worden overgelaten. Daarom wil de ChristenUnie niet alleen een goede sociale zekerheid, maar vooral omstandigheden scheppen waarin mensen zelf aan hun toekomst kunnen werken.

Wij willen eerlijke bijstand

- + De ChristenUnie zet zich in voor een bijstandsbeleid vanuit vertrouwen en de menselijke maat waar mensen een fatsoenlijk inkomen hebben en zelf regie houden over hun leven.
- + De ChristenUnie zet zich in voor positief bijstandsbeleid waarin mensen niet gezien worden als een kostenpost, maar ondersteund worden om een bijdrage te leveren aan de buurt en gemeente waar ze wonen. De gemeente is daarin een betrouwbare partner die met vertrouwen in mensen, uitgaat van mogelijkheden van inwoners en daarin maatwerk kan hanteren. Dit kan door bijvoorbeeld te werken met sociale coöperaties, regelluwe zones en vormen van regelarme bijstand.
- + Solidariteit werkt altijd 'over en weer'. Dit betekent dat er rechten zijn maar ook plichten. De gemeente staat daarin dicht bij haar inwoners en helpt bij het herstellen van een fout. We bestempelen mensen niet zomaar als fraudeur.
- + In onze gemeente zijn we alert op arbeidsdiscriminatie op welke grond / vorm dan ook. De gemeentelijke organisatie zelf moet ook oog hebben voor ongelijkheid in eigen beleid.

Aan het werk

De arbeidsmarkt verandert steeds. Mensen werken niet alleen met een vast contract, maar ook als zzp'er. In sectoren als zorg, logistiek en bouw gaan de technologische ontwikkelingen snel, met veel invloed van ICT. Daardoor ontstaan nieuwe beroepen en moeten werknemers vaker nieuwe dingen leren. Voor sommigen is dat makkelijk, maar voor anderen moeilijk.

Wij willen passend werk

- + De gemeente stimuleert binnen de regio (Zwolle) het bedrijfsleven om zich samen met het (beroeps)onderwijs actief in te zetten voor een goede aansluiting tussen het onderwijs en de

arbeidsmarkt op zowel de korte en middellange termijn. Bijscholing is permanent aan de orde om "arbeidsfit" te blijven.

- + De gemeente DALFSEN stimuleert vestigingsbeleid voor bedrijven waarvan de werkgelegenheid aansluit bij de plaatselijke behoefte/scholing.

De ChristenUnie wil dat overheid, onderwijs en ondernemers samenwerken om iedereen mee te laten doen op de arbeidsmarkt. Projecten met mentoren en vrijwilligers, zoals JobHulpMaatjes, helpen mensen en startende zzp'ers goed op weg.

Mensen met een beperking moeten hun talenten kunnen gebruiken, betaald of als vrijwilliger. De gemeente moet hierin het goede voorbeeld geven en bedrijven stimuleren om mee te doen. De ChristenUnie benadrukt dat mensen meer zijn dan alleen hun inkomen: vrijwilligerswerk en maatschappelijke deelname zijn ook belangrijk.

Bij de uitvoering van de Participatiewet moeten sociale werkplaatsen behouden blijven, en beschut werk moet goed geregeld worden. Daarom pleit de ChristenUnie voor samenwerking tussen sociale werkplaatsen en werkgevers.

Wij willen werk delen

- + De gemeente neemt, in samenwerking met bedrijfsleven, verantwoordelijkheid voor voldoende participatiebanen. Wij willen dat er voldoende werkervaringsplekken en participatiebanen komen.
- + De gemeente zoekt in samenwerking met het bedrijfsleven naar kwalitatief goede en voldoende beschutte werkplekken en naar begeleiding vanuit de samenleving via vrijwilligers.
- + De ChristenUnie vindt dat de gemeente heel zorgvuldig moet zijn als het gaat om het vragen van een tegenprestatie. Het is belangrijk dat een tegenprestatie zoveel mogelijk aansluit bij de eigen kennis en talenten van mensen. De tegenprestatie mag niet ten koste gaan van regulier werk en ook mantelzorg geldt als tegenprestatie
- + De gemeente zet zich extra in om mensen met psychische klachten aan het (vrijwilligers-)werk te krijgen. Road to work is een mooi stimulerend voorbeeld.
- + Er komt maximale ruimte voor alternatieve re-integratietrajecten en vormen van regelarme bijstand. Bijvoorbeeld door het instellen van regelluwe zones, het doen van parttime werk, duidelijk beleid m.b.t. giften en bijverdiensten en door het mogelijk te maken een eigen bedrijf of onderneming te starten met behoud van uitkering.

Nieuwkomers en arbeidsmigranten

Voor nieuwkomers is het voor een goede integratie van belang dat zij snel aan de slag kunnen. Ook voor hen geldt: hoe eerder, hoe beter.

Wij willen uitdagen om in te burgeren

- + Statushouders wordt maatwerk geboden om een opleiding te volgen, een leerwerktraject te doen of stage te lopen.
- + De gemeente stimuleert de blijvende aandacht voor de taalcoaching van 'nieuwkomers'.
- + Stimuleren in het meedoen van het vrijwilligerswerk.

In onze gemeente wonen en werken ook arbeidsmigranten. De ChristenUnie wil lokaal beleid dat zorgt voor goede integratie en voorkomt dat mensen worden uitgebuit of dakloos raken. Arbeidsmigranten die langer dan vier maanden blijven, moeten zich inschrijven in de basisregistratie

personen, zodat ze dezelfde rechten en plichten hebben als andere inwoners. Werkgevers en uitzendbureaus moeten hun werknemers wijzen op wet- en regelgeving.

Wij willen veilig wonen

- + In onze gemeentelijke wetgeving (APV) komen regels over o.a. de exploitatievergunning en andere regels (overlast, het aantal personen per woning, enz.) rond het huisvesten van arbeidsmigranten.
- + De gemeente controleert regelmatig huisvesting en arbeidsomstandigheden van arbeidsmigranten. Ook om mensenhandel op het spoor te komen.

Armoede en preventie

Ook in onze gemeente is er sprake van armoede en groeien veel kinderen en jongeren (ongeveer 600) in armoede op. Veelzeggend is dat het merendeel van deze arme kinderen werkende ouders heeft.

De ChristenUnie wil armoede bestrijden. Armoede leidt vaak tot sociale problemen, slechtere schoolprestaties en armoede levert veel stress op.

Wij willen voorkomen

- + Omdat voorkomen nog altijd beter is dan genezen, moet maximaal worden ingezet op preventie en vroegsignalering. Gezinnen met kinderen verdienen hierbij extra aandacht. Wij willen de vicieuze cirkel van achterstand, waarbij armoede van generatie op generatie over gaat doorbreken.

Armoederegelingen zijn bedoeld om mensen en gezinnen te helpen. De ChristenUnie wil dat gezinnen optimaal gebruik kunnen maken van de regelingen.

Jongeren zijn financieel kwetsbaar. Een integrale aanpak is voor hen heel belangrijk.

Wij willen de menselijke maat

- + Informatiepunten van de gemeenten helpen inwoners om inkomen-gerelateerde regelingen optimaal te benutten.
- + Er moet voldoende laagdrempelige voorlichting over geld en budgetbeheer aangeboden worden op ontmoetingsplekken in de dorpen.
- + De gemeente kijkt ook kritisch naar haar eigen gedrag als schuldeiser.
- + De ChristenUnie wil dat voorzieningen voor hulp en financiële ondersteuning beter bekend zijn bij de doelgroep, bijvoorbeeld door gebruik te maken van de Voorzieningenwijzer.
- + O.a. scholen en sportverenigingen wordt gevraagd alert te zijn op signalen van armoede bij kinderen en deze te melden bij het kernteam.
- + Bij regelingen voor minima moet de gemeente rekening houden met de groep die qua inkomen net boven de bijstandsnorm zit.

Schulden

De ChristenUnie wil dat de gemeente snel en eenvoudig schuldhulp verleent om te voorkomen dat schulden uit de hand lopen. Schulden veroorzaken veel stress en gezondheidsproblemen, dus snelle hulp is belangrijk.

Als mensen wel willen maar niet kunnen betalen, moet de gemeente sociaal incasseren en maatwerk bieden. Er wordt uitgegaan van vertrouwen en de gemeente helpt bij fouten of betalingsregelingen.

De ChristenUnie waardeert het werk van voedselbanken en vindt dat de gemeente hen moet steunen,

Wij willen maatwerk bij schulden

- + Eén schuldenaar, één regisseur.
- + Na aanmelding moet iemand binnen twee weken bij de schuldhulpverlening terecht kunnen. De ChristenUnie zet in op kortere schuldhulptrajecten met goede begeleiding, zodat mensen sneller zicht hebben op een schone lei.
- + De gemeente probeert zo veel mogelijk met alle aanbestedingspartners afspraken vast te leggen m.b.t. sociaal incasseren en signaleren van betalingsachterstanden.
- + In Dalfsen werken we met incassobureaus en deurwaarders die aangesloten zijn bij het landelijk keurmerk m.b.t. sociaal incasseren.
- + De gemeente ondersteunt en faciliteert landelijke initiatieven om schulden te voorkomen. Denk aan SchuldenLabNL en SchuldHulpMaatje.
- + De gemeente zet in op het aanbieden van saneringskredieten aan mensen met problematische schulden. Zo creëren we rust en perspectief. We benutten het landelijke Waarborgfonds als waarborg voor de saneringskredieten.
- + Bij dakloosheid door huurschuld werken we aan een gezamenlijke oplossing met woningcorporaties. In onze gemeente worden gezinnen met kinderen onder de 12 niet uit hun woning gezet. Corporaties mogen zich niet als preferente schuldeiser opstellen.

2.4. Onderwijs

De ChristenUnie vindt onderwijs belangrijk voor de ontwikkeling van kinderen en jongeren, zowel cognitief als sociaal. Kernwaarden zijn keuzevrijheid, vertrouwen, verantwoordelijkheid en professionaliteit. Ouders behouden de vrijheid om een school te kiezen die past bij hun waarden en opvoeding.

Onderwijs biedt gelijke kansen voor alle leerlingen, ongeacht woonwijk of financiële situatie. Schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor de kwaliteit en inclusief onderwijs, en moeten goed samenwerken met jeugdhulp en preventie.

Kleine scholen zijn belangrijk vanwege hun sterke lokale verbondenheid, en de ChristenUnie wil hun voortbestaan blijven ondersteunen.

Wij willen onderwijs dichtbij en veilig

- + In onze gemeente is onderwijs dichtbij en daarom hebben we oog voor kleine scholen.
- + Bij de (her)huisvesting van het primair onderwijs zet de ChristenUnie in op:
 - veilige, herkenbare en overzichtelijke gebouwen; ook als er meerdere scholen in één gebouw zitten.
 - samenwerking met behoud van identiteit/onderwijsvisie.
 - gezondheid en duurzaamheid: gebouwen met kwaliteit.
 - aandacht voor de verkeersveiligheid rond de scholen: scheiden van verkeersstromen.
- + De ChristenUnie pleit voor voorlichting over digi-veiligheid op scholen en aan ouders, zodat kinderen bewust en veilig leren omgaan met internet en social media.

- + Voor het versterken van preventie en vroegsignalering werkt de gemeente zoveel mogelijk samen met professionals in het onderwijs en in de vroeg- en voorschoolse voorzieningen.
- + Bij gemeenschappelijke bouw van schoolgebouwen streven we naar eigenheid hierbinnen van de verschillende (kleine) scholen.

De ChristenUnie vindt dat ouders zelf beslissen wanneer kinderen beginnen met leren (binnen de kaders van de leerplicht), maar wijs zo mogelijk bij (taal)achterstanden op vroege voorzieningen.

Om problemen bij schoolovergangen te voorkomen, stimuleert de gemeente samenwerking tussen verschillende onderwijsniveaus en warme overdracht van leerlingen, vooral voor kwetsbare jongeren.

Wij willen dat onderwijs, overheid en arbeidsmarkt beter samenwerken, bijvoorbeeld via stageplekken bij lokale bedrijven. De gemeente werkt actief samen met scholen en jeugdzorg om schooluitval te voorkomen.

Wij willen onderwijs voor iedereen

- + Kwetsbare jongeren uit het speciaal onderwijs krijgen de juiste begeleiding naar een waardevolle plek in onze samenleving. De ChristenUnie wil adequate ondersteuning voor leerlingen die uit dreigen te vallen.
- + De gemeente versterkt waar mogelijk de samenwerking met de Samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs PO en VO.
- + De ChristenUnie ziet voor de gemeente een stimulerende rol, en waar nodig faciliterend, om projecten te ondersteunen op het vlak van
 - het bevorderen van leesvaardigheid, bijvoorbeeld door ondersteuning van leesclubs en taal- en leesstimuleringsprogramma's.
 - het voorkomen van pesten.
 - het versterken van gelijke kansen voor iedereen, mede gezien de impact van de coronacrisis

Groene Schoolpleinen

We stimuleren groene schoolpleinen. Kinderen vinden een groen schoolplein leuker, mooier en prettiger, zijn geconcentreerder, rustiger, bewegen meer, zijn meer in contact met de natuur en hebben een uitdagendere speelomgeving. Daarnaast draagt een groen schoolplein bij aan verminderen van wateroverlast, hittestress en is het goed voor de biodiversiteit.

3. Samen Leven

Waar staat de ChristenUnie voor

De ChristenUnie zet in op een participatiesamenleving waarin mensen elkaar helpen, maar de gemeente ook ondersteuning biedt aan wie het niet alleen kan. Preventie en vroegsignalering zijn belangrijk om problemen te voorkomen.

De gemeente kijkt primair naar de leefwereld van mensen en past zo nodig haar interne systematiek en externe samenwerking hierop aan. Elk mens is waardevol, ongeacht prestaties, gezondheid, afkomst, leeftijd of geluk, en verdient kans op ontplooiing, bescherming en zorg.

De situatie is leidend, niet de regels!

3.1. Cultuur

Kunst en cultuur

De ChristenUnie vindt kunst, cultuur en creativiteit belangrijk omdat ze het leven verrijken en mensen verbinden. Kunst helpt mensen hun creatieve talenten te ontdekken en herinnert ons aan onze rol als creatieve schepselen.

In onze gemeente werken professionals en amateurs samen, en de overheid ondersteunt kunst en erfgoed via subsidies en opdrachten. Kunst en cultuur moeten voor iedereen toegankelijk zijn, vooral voor jongeren. Onze lokale geschiedenis wordt gekoesterd.

Wij willen cultuur voor iedereen

- + Voorbereiden van ontwikkeling van markante kunstobjecten (Verbinding met recreatie en toerisme).
Concreet: de Schat van Dalfsen zichtbaar maken en Muurschildering Union-gebouw Nieuwleusen.
- + Om onze cultuurhistorie via verhalen uit DALFSEN zichtbaar te maken voor de inwoners en bezoekers, komt er een website waar deze verhalen gebundeld worden.
- + De websites www.schatvandalfsen.nl en dnavandalfsen.nl worden uitgebreid gepromoot onder (potentiële) toeristen en inwoners, daarbij worden de websites periodiek geactualiseerd.
- + Op relevante locaties komen informatieborden of -wijzers om meer van de omgeving / het object te weten te komen.

Bibliotheken en overige culturele accommodaties

Voor veel inwoners is de bibliotheek de toegang tot boeken, informatie, een cursus en ontmoeting. Ook is de bibliotheek belangrijk als aanvulling op het leesonderwijs voor kinderen, laaggeletterden en nieuwkomers.

Wij willen cultuur dichtbij

- + Samenwerking kulturhusen in de kernen stimuleren voor creatieve invullingen en gezonde bedrijfsvoering.
- + De ChristenUnie wil ook dat de gemeente het accommodatiebeleid afstemt met omliggende gemeenten met als doel elkaar niet te beconcurreren maar om elkaar en de cultuurdeelname te versterken.

Monumenten en (kerkelijk) erfgoed

Erfgoed en monumenten geven dorpen en wijken hun karakter en verbinden ons met het verleden. Goed onderhoud is belangrijk en kijk vroegtijdig naar nieuwe toepassingen van oude gebouwen.

Musea

Cultuur verbindt verleden, heden en toekomst. Erfgoed, musea en archieven, zoals in de Palthehof en het grammofoonmuseum, moeten zorgvuldig worden bewaard en gedeeld om te leren en mensen te betrekken. De gemeente zoekt voor financiële ondersteuning samenwerking met regionale en private partners.

Evenementen

Evenementen moeten veilig en gezond zijn. Niet alleen zijn ze goed toegankelijk maar ook komen er heldere (subsidie-) afspraken over afval/duurzaamheid, geluid en volksgezondheid (drank/drugs).

3.2. Kulturhusen

Kulturhusen zijn plaatsen waar mensen elkaar ontmoeten en samen invulling geven aan wat voor de inwoners als belangrijk wordt ervaren. De ChristenUnie wil dat Kulturhusen actief ondersteund worden vanuit de gemeente met structurele financiële bijdragen en adviezen. Voor goed functionerende organisaties wordt samenwerking gestimuleerd. Sport

3.3. Sport

De ChristenUnie wil een toegankelijke sportwereld in DALFSEN waarin iedereen kan meedoen, jong of oud, gezond of met een beperking, rijk of minder bedeeld. Sport stimuleert lichaam en geest, brengt mensen samen en versterkt de leefbaarheid van kernen.

Sportfaciliteiten, van openbare beweegplekken tot sportparken, moeten toekomstbestendig zijn. Kinderen leren door sport samenwerken, doelen stellen en plezier hebben. De ChristenUnie wil vooral jeugd, minima, ouderen en niet-sporters stimuleren om actief te worden. Fiets-, vaar-, wandel- en hardlooproutes dragen ook bij aan bewegen en meedoen.

Wij willen mensen in beweging

- ⊕ Bij het plannen en bouwen van nieuwe wijken en infrastructurele projecten wil de ChristenUnie dat er plaats komt voor voldoende openbare beweegplekken en routes / ommetjes in de openbare ruimte.
- ⊕ Wijken krijgen de mogelijkheid om naast kinderspeeltoestellen te kiezen voor openbare fitnessapparaten.
- ⊕ In onze gemeente zorgen we ervoor dat er inclusieve en attractieve speeltuinen zijn. Het liefst in natuurlijke setting.

Sportaccommodaties

De ChristenUnie wil dat de gemeente zich vooral richt op breedtesport: sport voor iedereen, dichtbij en betaalbaar. Het beleid stimuleert deelname, ondersteunt verenigingen en zorgt voor goede voorzieningen en accommodaties die toegankelijk, veilig en goed onderhouden zijn.

De gemeente moet de behoeften aan sportvoorzieningen in kaart brengen, een financiële meerjarenplanning maken en samenwerking tussen verenigingen bevorderen. Innovatie is belangrijk om mee te gaan met veranderingen in de sportcultuur, wat gevolgen kan hebben voor activiteiten, accommodaties en tarieven.

Wij willen sport voor iedereen

- + Sportaccommodaties zijn bereikbaar en toegankelijk voor mensen met een beperking.
- + De gemeente stimuleert het verduurzamen van sportaccommodaties, clubgebouwen en verlichtingen. Waar mogelijk biedt zij hierbij praktische ondersteuning.
- + We willen graag een verkenning naar een herinrichting van de ijsbaan in Nieuwleusen met een sintelbaan voor lopers en skeelers. Een dergelijke voorziening kan ook goed door de scholen gebruikt worden.
- + De ChristenUnie wil het fietsen naar de sportaccommodaties stimuleren en zet in op goede, veilige en verlichte fietsroutes.
- + De gemeente bespreekt jaarlijks met verenigingen over een positieve sportcultuur, inclusiviteit, discriminatie en racisme, alcohol en drugs, toegankelijkheid en vrijwilligersbeleid en acteert hierop in het geval hier zorgen over zijn.
- + Instellen van rook- en drugsvrije terreinen.
- + De gemeente ziet erop toe dat iedereen die er recht op heeft, het Jeugdsportfonds weet te vinden.

3.4. Inkomen

Hoewel de inkomenspolitiek door de ChristenUnie fractie in de Tweede Kamer wordt behandeld ligt er ook op gemeentelijke niveau een belangrijke taak voor de plaatselijke overheden. De ChristenUnie vindt het belangrijk dat in onze gemeente mensen niet onder de armoedegrens komen en wil dat de gemeente actief beleid voert om dat te voorkomen. De ChristenUnie Dalfsen zal er ook bij de Tweede Kamerfractie op blijven aandringen aandacht te geven aan dit vraagstuk.

3.5. Integratie vergunninghouders

Opvangvoorzieningen

De gemeente heeft de verplichting om mensen, die geen dak boven het hoofd hebben, opvang te bieden. Opvang heeft als doel te voorzien in basisbehoeften, mensen tot rust te laten komen en vervolgens te begeleiden naar noodzakelijke hulp en uiteindelijk weer naar zelfstandigheid.

Wij willen veilig onderdak

- + Er is voldoende en adequate opvang voor dak- en thuislozen. Niemand in DALFSEN slaapt buiten zijn/haar wil op straat. Jongeren en gezinnen krijgen hierbij speciale aandacht.
- + Opvang is zo kort mogelijk; cliënten worden gestimuleerd via een hulptraject stappen te zetten om het eigen leven weer op te pakken.
- + De ChristenUnie is voorstander van het concept Housing First voor dakloze mensen met meerdere problemen. Het toewijzen van een woning is de start van een traject richting zelfstandig wonen.
- + De gemeente zorgt voor (eventueel tijdelijke) woonvormen voor mensen met een acute woonbehoefte, bijvoorbeeld door scheiding of schulden.

Zorg voor vluchtelingen

De ChristenUnie vindt dat Dalfsen vluchtelingen veilig moet opvangen en nieuwkomers zo snel mogelijk moet laten integreren, bijvoorbeeld door taal, werk, vrijwilligerswerk en deelname aan verenigingen. Gespreide, kleinschalige opvang heeft de voorkeur.

De gemeente moet voldoen aan de huisvestingsopgave voor statushouders, zonder verdringing op de huizenmarkt, bijvoorbeeld door extra of tijdelijke woningen te realiseren. Initiatieven uit de samenleving die integratie bevorderen, verdienen steun.

Iedereen, ook uitgeprocedeerde asielzoekers, heeft recht op minimale opvang (bed, bad en brood) zolang terugkeer of schuldregeling onvoldoende geregeld is. Nederlandse normen en waarden – mede gebaseerd op christelijke wortels van onze samenleving zoals zorg voor de vreemdeling – zijn hierbij leidend.

Wij willen een ruimhartig thuis

- + De gemeente neemt haar verantwoordelijkheid voor het, verspreid over de kernen en wijken huisvesten van statushouders.
- + De gemeente spant zich in voor het vinden van een locatie voor tijdelijke opvang, passend bij de schaal en omvang van de gemeente. Ook hierbij geldt het principe van spreiding over de kernen.
- + Reserveer ook voor Nieuwleusen een locatie waar in de toekomst opvang mogelijk is.
- + Activiteiten vanuit de samenleving, zoals maatjes-/buddyprojecten die taal en participatie van nieuwkomers bevorderen worden omarmd. De gemeente DALFSEN steunt (financieel) maatjesprojecten, omdat die bijdragen aan de kennismaking met onze waarden, cultuur en taal.
- + De gemeente schakelt het bedrijfsleven in en daagt hen uit statushouders in dienst te nemen. En geeft zelf het goede voorbeeld!
- + De gemeente zorgt voor duidelijkheid (één loket) voor ondernemers over het hoe en wat, om de ondernemer te ontzorgen. Welke potjes zijn er, wat mag wel, wat mag niet, enz.
- + De gemeente stimuleert de culturele integratie door wederzijdse uitwisseling van koken/recepten/eetgewoonten van onze nieuwe medeburgers met de plaatselijke bevolking. 'Laat je verrassen door de smaak!'

3.6. Jeugdzorg

Gezin, jeugd en onderwijs

Kinderen en jongeren hebben de toekomst. De gemeente DALFSEN moet daarom inzetten op veilige gezinnen, veilige scholen en veilige buurten. De ChristenUnie wil dat kinderen zo dicht mogelijk bij huis onderwijs en zorg kunnen krijgen, óók zij die extra ondersteuning nodig hebben. In onze gemeente is er onderwijs en ondersteuning die past bij de cultuur, identiteit en achtergrond van het gezin.

Investeren in gezinnen

De ChristenUnie vindt dat stabiele, liefdevolle gezinnen de basis zijn voor gelukkige kinderen. Ouders moeten handvatten krijgen voor relatie en ouderschap, bijvoorbeeld via aanstaande-oudervoortlichting en ouderschapscursussen. De eerste 1000 dagen van een kind zijn cruciaal, waarop extra inzet van de Jeugdgezondheidszorg nodig is.

Steun bij relatieproblemen en preventie van echtscheidingen is belangrijk om kinderen te beschermen en ouderleed te voorkomen. Psychosociale aspecten en veranderingen in relaties door ouderschap verdienen meer aandacht in de begeleiding van aanstaande ouders.

Wij willen preventie

- + Met professionals uit het veld ontwikkelt de gemeente preventief (v)echtscheidingsbeleid, allereerst gericht op het laagdrempelig en vrijwillig versterken van relaties van ouders (b.v. door cursussen) en daarnaast ook op tijdige hulp als een scheiding onvermijdelijk is.
- + Scheidingen doen een groot beroep op extra woonruimte. Voorkomen is in deze ook beter.
- + Ouderschapskursussen en informatie over relatieondersteuning moeten laagdrempelig beschikbaar zijn.
- + De ChristenUnie is voorstander van initiatieven waarin ouders andere ouders ondersteunen, bijvoorbeeld via buurtgezinnen, Home-Start en de Family Factory.

Effectieve ondersteuning

De ChristenUnie vindt dat gemeenten, samen met jeugdhulpaanbieders, verantwoordelijk zijn voor goede jeugdhulp. Naast voldoende middelen is een integrale aanpak belangrijk, waarbij de achtergrond van problemen van kinderen en jongeren wordt meegenomen.

Moeilijkheden in het leven moeten weer bespreekbaar worden gemaakt, zonder dat iemand met een hulpvraag wordt afgewezen. Preventie en vroegsignalering zijn essentieel, zodat zorg op het juiste moment en in de juiste mate kan worden geboden via een gezamenlijk plan van gezin, omgeving en professionals.

Wij willen snel helpen

- + De scholen moeten in staat gesteld worden hun pedagogisch klimaat zo vorm te geven dat kinderen en jongeren niet uitvallen. Daar waar dat toch dreigt, is het nodig dat er een goede link is tussen jeugd, scholen, jeugdzorg en gemeente.
- + Praktijkondersteuner huisartsen in alle kernen: We zetten een professional in om jeugdigen met lichte psychosociale problematiek ondersteuning te geven.
- + Zorg voor zo kort mogelijke lijnen; geen onnodige schakels.

De ChristenUnie wil de eigen kracht en netwerken van gezinnen versterken en jeugdzorg beschikbaar maken voor alle kinderen en ouders die het nodig hebben, met voldoende middelen van het Rijk.

Zorg moet dichtbij worden georganiseerd, bijvoorbeeld op scholen, in samenwerking met onderwijs en kinderopvang. Dit bevordert preventie, voorkomt zwaardere zorg en ondersteunt leerkrachten door professionals in te schakelen. Passend onderwijs en jeugdzorg moeten zoveel mogelijk met elkaar verbonden zijn.

Wij willen samen helpen

- + Investeren in pleeggezinnen, gezinshuizen en steungezinnen om het aantal uithuisplaatsingen en opvang in instellingen terug te dringen en zwaardere hulpverleningstrajecten te voorkomen.
- + Ouders/gezinnen worden actief gewezen op de mogelijkheid om via een PGB identiteitsgebonden of specialistische zorg in te kunnen kopen als de gemeente deze zorg zelf niet heeft ingekocht.

- + Multi-probleemgezinnen zijn gebaat bij een integrale aanpak waarin betrokken hulpverleningsinstanties nauw samenwerken en daarbij is de aanpak van één gezin, één plan, één coördinator belangrijk.
- + Inkoop van jeugdhulp gebeurt niet alleen op prijs, maar vooral op kwaliteit.
- + Jongeren die mantelzorger zijn, worden optimaal ondersteund vanuit de Wmo, zodat zij gewoon naar school kunnen gaan en vrije tijd hebben.
- + Wij willen aandacht voor de psychische gezondheid bij kinderen en ouders, extra inzet op het voorkomen van depressies en suïcide onder jongeren.

3.7. Preventie

Voorkomen is beter dan genezen. We zetten dus in de breedte in op preventie.

Tegelijk vinden we belangrijk dat we zicht hebben op de effecten van preventief beleid. Niet gemakkelijk, maar wel nodig.

Wij willen ongezond leven voorkomen

- + Afspraken uit het verleden vragen om evaluatie en zo nodig handhaving. Denk bijvoorbeeld aan rook- en alcoholbeleid in combinatie met sport.
- + Het beleid voor evenementen op het gebied van roken, drugsgebruik en alcoholgebruik mag stevig zijn.
- + Zorg dat jongeren en ouderen blijven bewegen.
- + Zorg dat regelingen en voorzieningen toegankelijk zijn; geen ingewikkelde formulieren.

3.8. Publieke gezondheid

Volksgezondheid

Gezondheid beïnvloedt school, werk en samenleving. Hoewel mensen zelf verantwoordelijk zijn voor een gezonde leefstijl, heeft de maatschappij hier ook een rol in. Preventie helpt mensen langer gezond te blijven; de ChristenUnie wil dat jongeren gezond en zonder verslaving opgroeien.

Wij willen een gezonde samenleving

- + Een actief preventiebeleid.
- + Voorbereid zijn op situaties van pandemieën (en vanuit dieren overdraagbare ziekten).

Verslavingen

Mensen zijn geschapen door God. De ChristenUnie wil dat mensen hun vrijheid en waardigheid behouden door drugs- en alcoholmisbruik tegen te gaan. Coffeeshops en wietgebruik worden actief bestreden, en experimenten met wietteelt door gemeenten worden afgewezen. Overlast en criminele activiteiten moeten lokaal worden aangepakt, onder andere via evenementenbeleid.

Handhaving van de Alcoholwet en leeftijdsgrenzen is belangrijk, samen met scholen, ouders, kerken, horeca, politie en hulpverlening. Sluitingstijden van horeca moeten lokaal worden afgestemd. De gemeente moet ook waarschuwen voor de gevaren van (online) gokverslaving.

Wij willen verslaving voorkomen

- + De gemeente organiseert (zo nodig samen met andere gemeenten) voldoende toezichtcapaciteit voor de Drank- en Horecawet.
- + De gemeente voert een verbod in op het gebruik van lachgas in de openbare ruimte.
- + Maak met organisatoren van evenementen afspraken over rookverbod op betreffende terreinen.
- + De gemeente zet zich samen met maatschappelijke partners in voor de preventie van drugs, alcohol en gokken. Niet alleen richting de jeugd, maar ook in de richting van ouders/volwassenen.

Prostitutie, mensenhandel, uitbuiting

De ChristenUnie is tegen prostitutie vanwege machts-, economische- en genderongelijkheid. Prostitutie gaat vaak gepaard met criminaliteit, uitbuiting, eenzaamheid en andere sociale problemen. Thuiswerken en online diensten maken de branche onzichtbaarder en riskanter.

Mensenhandel, dat dwang en misbruik inhoudt, komt ook in onze gemeente voor. De ChristenUnie wil dat de gemeente samen met andere gemeenten actief beleid voert tegen deze ernstige criminaliteit.

Wij willen waardigheid voor iedereen

- + De gemeente zorgt voor een veilige opvang voor slachtoffers van loverboys, pooiers en mensenhandelaren.
- + Onder jongeren speelt sexting en grooming een steeds grotere rol. De ChristenUnie vindt het belangrijk dat ouders en scholen samen optrekken als het gaat om voorlichting en hulpverlening.
- + Wijkteams/professionals volgen een training om loverboysituaties en gevallen van mensenhandel (thuisprostitutie) in de wijk te herkennen en maken afspraken met de politie over handhaving, melding en begeleiding.
- + De gemeente zorgt ervoor dat ieder slachtoffer van mensenhandel, ook ongedocumenteerden, terecht kan bij gemeentelijke voorzieningen zoals opvang en begeleiding.

3.9. WMO 2015

Zorg voor inwoners in kwetsbare situaties

De ChristenUnie wil zorg dichtbij, mensgericht en goed bereikbaar organiseren. Kerken spelen een belangrijke maatschappelijke rol en kunnen de overheid versterken, mits roepingen gescheiden blijven.

De gemeente moet bureaucratie verminderen en hulp, zorg en participatie op elkaar afstemmen, vanuit de zorgvraag van inwoners. Ervaringsdeskundigen in GGZ, maatschappelijke zorg en mantelzorg dragen bij aan maatschappelijke deelname en hebben zelf ook meerwaarde van hun inzet.

Wij willen een zorgzame samenleving

- + De gemeente voert het gebruik van ervaringskennis en ervaringsdeskundigheid in.
- + Als zorg niet via een Zorg-in-natura (ZIN) contract geleverd kan worden dan is een persoonsgebonden budget (pgb) een instrument om toch passende zorg onder regie van de zorgvrager aan te vragen. De ChristenUnie wil het dat pgb-gebruik mogelijk blijft en dat inwoners die mogelijkheid kennen. Zo hebben zorgvragers altijd de mogelijkheid om identiteitsgebonden of andere noodzakelijke zorg in te kopen als deze niet gecontracteerd is.

- + Er is structureel overleg tussen kerken (diaconieën) en de gemeente om kerken een volwaardige plaats te geven in de sociale structuur van het dorp/de wijken.
- + Een eigen bijdrage voor zorg/ondersteuning mag nooit leiden tot zorgmijding.
- + De ChristenUnie wil meer hergebruik en delen van (zorg-)middelen.
- + De gemeente werkt in overleg met onderwijs, bibliotheken, wijkteams en andere relevante organisaties aan de aanpak van (digitale) laaggeletterdheid.

Personen met verward gedrag

Het aantal mensen met verward gedrag neemt toe, terwijl er te weinig GGZ-bedden zijn en problemen soms niet tijdig worden herkend. De ChristenUnie wil vernieuwende zorgvormen verkennen / inzetten, zodat deze mensen niet in een politiecel belanden, maar de juiste hulp en aandacht krijgen. Ook moet de samenleving meer begrip hebben voor burens die 'anders' zijn.

Wij willen aandacht en een eigen plek

- + Samen met de GGZ maakt de gemeente afspraken over hoe mensen met verward gedrag in hun eigen situatie kunnen worden ondersteund, hoe netwerken betrokken worden en wordt voorkomen dat mensen afhankelijk worden van de GGZ.
- + De gemeente zet, in het kader van het hervinden van de eigen kracht, in op zelfhulpgroepen voor mensen met verward gedrag.
- + We investeren in beschermd wonen en in de zorg voor mensen met GGZ-problematiek die thuis wonen: 24/7 ambulante psychische zorg in de wijk, en intensievere samenwerking tussen GGZ, huisartsen, maatschappelijke opvang, woningcorporatie, schuldhulpverlening en andere zorg- en hulpverleners en herstelgroepen.

Mantelzorgers

Dagbesteding en respijtzorg zijn belangrijk om overbelasting van mantelzorgers te voorkomen. Daarom zet de ChristenUnie in op respijtzorg, waardering van de mantelzorger en het proactief benaderen van mensen die, soms zonder dat ze het zelf weten, mantelzorger zijn geworden. Mantelzorgwoningen kunnen worden geplaatst om tijdelijke ondersteuning dichtbij te mogelijk te maken.

Wij willen zorg voor mantelzorg

- + De gemeente ontwikkelt een ruim aanbod in mantelzorgondersteuning, waaronder een respijtvoorziening.
- + De ChristenUnie wil specifieke ondersteuning voor jonge mantelzorgers. Zeker als zij zorgtaken moeten combineren met school of studie.
- + De gemeente wijst mensen die mantelzorger zijn of worden actief op ondersteuning;
- + We ontwikkelen een visie op informele zorg en de manier waarop de informele zorg zich verhoudt tot de formele zorg;
- + In onze gemeente minimaliseren we regels en drempels bij het aanvragen van een mantelzorgwoning.

3.11 Vrijwilligers

De ChristenUnie waardeert vrijwilligers enorm en wil dat de gemeente hun werk ondersteunt. Vrijwilligerswerk, mantelzorg en het activeren van vluchtelingen via vrijwilligerswerk moet eenvoudig blijven, zonder extra regels of beperkingen, ook naast een uitkering of baan.

Wij willen de helpers helpen

- + Er is al veel mogelijk voor vrijwilligers, maar dat is niet altijd bekend! Geef meer bekendheid aan: gratis verkrijgbare VOG, de vrijwilligersbank en de vrijwilligersverzekering door de gemeente.

3.12 Toegankelijkheid

Met het VN-verdrag over de rechten van personen met een handicap is een inclusieve samenleving dichterbij gekomen. Maar de ChristenUnie wil verder. Mensen met een beperking moeten mee kunnen doen.

Wij willen toegankelijkheid

- + De gemeente zorgt dat haar gebouwen en voorzieningen goed toegankelijk zijn voor de inwoners. Aandacht is nodig voor digitale bereikbaarheid voor mensen met een beperking.
- + De openbare ruimte en het openbaar vervoer wordt op zo'n manier ingericht dat mensen met een beperking zich thuis voelen in onze gemeente en zich er zelfstandig kunnen redden. De top 10 knelpunten wordt jaarlijks beoordeeld en waar mogelijk opgelost.
- + De gemeente werkt aan het uitvoeren van de lokale inclusie-agenda. De doelgroep wordt hier actief bij betrokken.
- + De gemeente zorgt ervoor dat (gemeentelijke) evenementen toegankelijk zijn voor bezoekers met een beperking.
- + De gemeente zoekt actief naar mogelijkheden om kinderen met een beperking te laten sporten.
- + De gemeente stelt een toiletnorm op, zodat er voldoende beschikbare toiletten aanwezig zijn in drukke voetgangersgebieden en verblijfsgebieden. Om dit te bereiken stelt de gemeente ook de toiletten in gemeentelijke gebouwen open en overlegt met horeca en ondernemers.

3.13 Langer zelfstandig

Steeds meer mensen met een zorgvraag wonen langer thuis, waardoor woningen en de openbare ruimte geschikt, veilig en toegankelijk moeten zijn. De ChristenUnie vindt dat de gemeente samen met woningcorporaties en eigenaren hierin een grote verantwoordelijkheid heeft en wil het sluiten of centraliseren van voorzieningen zoveel mogelijk voorkomen.

Wij willen passend wonen

- + Woningeigenaren krijgen voorlichting over het levensloopbestendig maken van hun woning.
- + Er zijn voldoende aangepaste zorgwoningen, ook voor de groep jongvolwassenen met een psychiatrische achtergrond.
- + Ruimhartig beleid voor (tijdelijke) zorgunits of inwoning van ouders bij kinderen.
- + De ChristenUnie wil ruimte willen geven aan woonzorginitiatieven waarbij inwoners elkaar ondersteunen in de verschillende levensfasen.

3.14 Ouderen

Ouderen leveren een belangrijke bijdrage aan de samenleving en verdienen waardering, aandacht en steun. Hoewel veel ouderen zelfstandig blijven, neemt door lichamelijke of geestelijke klachten het risico op verminderde mobiliteit en eenzaamheid toe. De ChristenUnie zet zich actief in om eenzaamheid te bestrijden.

Wij willen dat de jaren tellen

- + In overleg met de kernen, diaconieën of verenigingen wordt gekeken hoe voorzieningen met een sociale functie open kunnen blijven. Dit kan ook door zelfbeheer.
- + Per kern is er een actuele sociale kaart die ook in gedrukte vorm beschikbaar is.
- + Zingeving wordt bij gesprekken met ouderen met een zorgvraag een bespreekbaar onderwerp, zo nodig maakt de gemeente hiervoor gebruik van deskundigheid van kerken of andere religieuze organisaties. De ChristenUnie stelt voor om Bezinningsplekken in te richten, bijvoorbeeld achter de Palthehof in Nieuwleusen, bij het oude kerkhof.
- + DALFSEN blijft een dementievriendelijke gemeente door relevante medewerkers een gerichte training Samen Dementievriendelijk aan te bieden, dementie in de samenleving bespreekbaar te maken en de juiste zorg en ondersteuning te bieden aan mensen met dementie en hun mantelzorgers.
- + De website van de gemeente is 'ouderenproof'.

4. Samen Besturen, Samenwerken, Organiseren

4.1. Bestuur

Waar staat de ChristenUnie voor?

De ChristenUnie stelt de samenleving centraal: mensen moeten elkaar zien, helpen en verbinden, waarbij kernwaarden en eigen verantwoordelijkheid belangrijk zijn. De gemeente versterkt de samenleving door te ondersteunen, stimuleren en waar nodig een vangnet te bieden, maar neemt de verantwoordelijkheid van maatschappelijke verbanden niet over.

Goed bestuur, moreel leiderschap, vertrouwen en samenwerking vormen de basis voor een bloeiende samenleving. De ChristenUnie zet in op luisteren, constructief handelen en het opbouwen van vertrouwen.

De ChristenUnie wil zich daarin laten leiden door wat de Heer van mensen vraagt: 'Niet anders dan recht te doen, trouw te betrachten en nederig de weg te gaan van je God.' (Micha 6:8)

De ChristenUnie wil bijdragen aan het bouwen aan vertrouwen!

Wij willen betrouwbaar zijn

- + Open, herkenbaar en betrokken aanwezig zijn in DALFSEN
- + Inzetten op goede relaties met inwoners.
- + Eerlijk zijn en geen beloftes doen die niet realistisch zijn.
- + Ervoor zorgen dat politieke processen zoveel mogelijk in de openbaarheid plaatsvinden.
- + Streven naar een raadsdocument met duidelijke afspraken maar met ook voldoende ruimte voor alle partijen om invloed op het beleid uit te oefenen.
- + De toegankelijkheid (digitaal en zo nodig ook fysiek) en dienstverlening van de gemeentelijke organisatie hoge prioriteit te geven.
- + Het onderwerp integriteit continu aandacht geven door:
 - Raad en college beleggen elke twee jaar – en indien nodig op veel kortere termijn – een bijeenkomst over integriteit, zodat dilemma's regelmatig besproken worden.
 - De burgemeester is hoeder van de integriteit en daarmee ook vertrouwenspersoon voor raad en college.

DALFSEN, dat zijn we samen

De ChristenUnie wil dat inwoners van Dalfsen zelf verantwoordelijkheid nemen en samen met anderen en de overheid bijdragen aan een vitale samenleving. De gemeente moet openstaan voor initiatieven van inwoners, instellingen, verenigingen, bedrijven en kerken, meedenken, drempels verlagen en faciliteren.

Inwonersorganisaties, zoals coöperaties, moeten ruimte krijgen om verantwoordelijkheden op te pakken in duurzaamheid, zorg, economie of wijkbeheer. Minder regels, bureaucratie en administratieve lasten horen daarbij.

Participatie moet ruimhartig, maar gestructureerd zijn: inwoners worden vooraf betrokken bij beleidsvorming, met duidelijke inhoudelijke en financiële kaders, zodat kennis en ervaring effectief worden benut.

Wij willen samenwerken met inwoners

- + In onze gemeente gaan we, vanuit vertrouwen, actief werk maken van het recht om als bewoners de gemeente uit te dagen en aan te geven dat je, bijvoorbeeld als wijk of als dorp een voorziening zelf in stand wilt en kunt houden.
- + De ChristenUnie wil dat burgerparticipatie een vanzelfsprekende en grote plaats inneemt. Dit speelt in het bijzonder bij ontwikkelingen in de ruimtelijke ordening (wonen, werken, infrastructuur).
- + Wij willen een helder participatiebeleid waarin burgers, jong en oud, serieus worden genomen en hun inbreng structureel een prominente plaats krijgt in het besluitvormingsproces. Er is één plek waar alle relevante informatie (inhoud en planning) over participatiemomenten voor inwoners is te vinden.

De ChristenUnie vindt dat inwoners via peilingen en participatie betrokken kunnen worden, maar dat de gemeenteraad als eindverantwoordelijke knopen doorhakt, vooral bij conflicterende belangen. Raadgevende referenda zijn geen oplossing bij complexe vraagstukken.

Democratie is actief en jongeren moeten betrokken worden bij lokale besluitvorming om samen tot gedragen oplossingen te komen.

Wij willen dat jongeren meetellen

- + De ChristenUnie zet zich in om de inspraak van jongeren te verbeteren. De beslissingen die wij nu nemen, gaan over hun toekomst.
- + Plannen van de gemeente moeten ook getoetst worden op de gevolgen voor jongeren. (generatiecheck)
- + Jongeren worden breed betrokken bij de samenleving; denk aan de 4-5 mei festiviteiten.
- + De gemeente zorgt er voor dat alle leerlingen uit de groepen 6-8 van de basisscholen uit de gemeente zicht krijgen op wat de gemeenteraad doet, bijvoorbeeld door het organiseren van gastlessen over en door het bestuur van de gemeente.

Discriminatie en racisme

De ChristenUnie vindt dat de gemeente DALFSEN rechtvaardig moet handelen en iedereen gelijk moet behandelen, ongeacht gender, afkomst, handicap of geloof. Discriminatie en racisme ondermijnen vrijheid en gelijkwaardigheid, en het bestrijden ervan is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de hele samenleving.

Wij willen gelijke rechten, gelijke kansen

- + Van etnisch profileren mag geen sprake zijn.
- + Het discriminatiemeldpunt in onze gemeente is goed vindbaar en bereikbaar. En met de signalen over ongelijke behandeling, discriminatie, racisme wordt aantoonbaar wat gedaan.
- + De gemeente besteedt structureel aandacht aan racisme en discriminatie, in ieder geval door als lokale overheid met de samenleving in gesprek te gaan. Specifiek moet hierbij aandacht zijn voor jongeren.

- + Medewerkers binnen de gemeentelijke organisatie moeten over voldoende kennis en vaardigheden op het gebied van onbewuste vooroordelen, discriminatie, antisemitisme en racisme beschikken. Daarom volgen zij een training die bijdraagt aan intercultureel vakmanschap.
- + De ambtelijke organisatie weerspiegelt onze samenleving. Daarom zorgt de gemeente ook voor intern diversiteitsbeleid.

Digitalisering: De ChristenUnie wil dat alle inwoners mee kunnen doen in een digitale samenleving. Digitale vaardigheden moeten worden ondersteund in b.v. informatiepunten en bibliotheken, terwijl privacy, gegevensbeveiliging en bescherming tegen digitale criminaliteit gewaarborgd blijven.

Privacy: De gemeente verwerkt veel gevoelige persoonsgegevens om wettelijke taken uit te voeren. Zorgvuldig omgaan met deze gegevens is essentieel voor vertrouwen; inwoners moeten goed geïnformeerd zijn en medewerkers moeten weten hoe ze persoonsgegevens correct behandelen.

Communicatie: Omdat de samenleving complex is, wil de ChristenUnie dat de gemeente informatie en regels eenvoudig en begrijpelijk houdt, zodat vooral ouderen, laaggeletterden en allochtonen de juiste hulp kunnen vinden.

Wij willen duidelijk en toegankelijk zijn

- + De gemeente communiceert zo duidelijk en eenvoudig mogelijk met inwoners, door bijvoorbeeld de doelgroep te betrekken bij de formulering van gemeentelijke stukken!
- + Burgers en belanghebbenden worden adequaat geïnformeerd over planningen en hierbinnen over mogelijkheden van participatie.
- + De ChristenUnie wil dat berichten over aanvragen en besluiten, zoals vergunningen, omgevingsplannen en lokale regelgeving niet alleen digitaal zijn in te zien maar ook in de lokale papieren media blijven verschijnen.
- + Inwoners, kunnen naast de digitale weg, ook bij een fysiek loket met hun vragen bij de gemeente terecht.

Dorpen als lokale gemeenschap

De ChristenUnie waardeert de dorpen en buurten in DALFSEN als vitale lokale gemeenschappen. Elk van de vijf kernen heeft eigen kenmerken, wat specifiek kernenbeleid vraagt.

De kernen krijgen eigen verantwoordelijkheid en eventueel eigen budgetten, met focus op de kracht van de kern. Verenigingen en coöperaties, zoals plaatselijke belangen, worden gefaciliteerd mits er voldoende draagvlak is. Beleidsvrijheid is belangrijk om kleine projecten snel te realiseren, bijvoorbeeld via het initiatief 'Dorpen van morgen'.

Wij willen betrokkenheid van inwoners

- + Ruimte voor inwoners die verantwoordelijkheden op zich nemen (bijv. in coöperaties) op het gebied van duurzaamheid, energie, zorg, lokale economie of wijkbeheer.
- + Indieners van burgerinitiatieven worden niet van het kastje naar de muur gestuurd. De gemeentelijke organisatie hanteert hiervoor een eenvoudig systeem/loket.
- + Meer vertrouwen, minder regels: Elk jaar komt het college met voorstellen voor regels die geschrapt, vereenvoudigd of samengevoegd kunnen worden. Nieuwe regels worden getoetst met als doel extra regeldruk te voorkomen.

- + Kernen krijgen meer eigen mogelijkheden om keuzes te maken die passen bij de kern en zo mogelijk ook eigen budgetten.
- + Vroegtijdig open en eerlijk inwoners betrekken bij beleidskeuzes en/of grote ontwikkelingen.
- + Heldere procesafspraken bij burgerparticipatie.
- + De gemeente gebruikt bij schriftelijke communicatie met inwoners eenvoudig Nederlands. (taalniveau B1)

Regionale samenwerking

Onze gemeente maakt deel uit van de regio Zwolle en werkt samen met Zwolle en het Vechtdal. Bij bestuurlijke samenwerkingen, zoals gemeenschappelijke regelingen en nieuwe samenwerkingsverbanden zonder vaste regels (bijvoorbeeld RES, Regio Zwolle), is een actieve en kritische houding nodig. De gemeenteraad moet zicht en controle houden op de besluiten van deze samenwerkingen.

Wij willen duidelijkheid over samenwerking

- + Actieve participatie in regio Zwolle is wenselijk op verkeersplannen Zwolle Oost en versterken van de grens Dalfsen – Zwolle, waarbij we vooral denken aan “passende vergroening” van de zone langs het spoor. Buren hebben elkaar veel te bieden. DALFSEN is misschien wel de tuin van Zwolle.
- + We zijn alert op ontwikkelingen op het gebied van industrieterreinen, verkeer en vervoer en woningbouw.
- + Keuzes voor schaalvergroting (samenwerking met andere gemeenten in allerlei gradaties) worden gemaakt op basis van inhoud, kwaliteit, draagvlak, herkenbaarheid en meerwaarde voor de regionale kracht/uitstraling.
- + De raad maakt afspraken over hoe samenwerkingsverbanden vanuit de raad worden gevoed met kaders en gecontroleerd op de uitvoering.

4.2. Financiën

De ChristenUnie verwacht dat de gemeente zorgvuldig omgaat met gemeenschapsgelden, afkomstig van Rijksoverheid en gemeentelijke belastingen. Door uitbreiding van taken en bezuinigingen van het Rijk zijn financiële risico's toegenomen.

Dalfsen moet uitgaven en inkomsten in balans houden, efficiënt financieel beleid voeren en risico's goed beheersen, zodat toekomstige generaties niet de gevolgen van slecht financieel beheer erven.

Wij willen welzijn boven welvaart

- + Bij gezond financieel beleid horen voldoende reserves om calamiteiten te kunnen opvangen. Structurele uitgaven moeten met structurele middelen begroot te worden en dus niet met incidentele meevallers.
- + De gemeente heeft als doelstelling dat duurzaam en circulair wordt ingekocht. Keuzes en resultaten zijn meetbaar.
- + Spaarzaamheid en een behoudende financiële koers zijn leidend, dus geen risicovolle investeringen.

- + Zorg voor elkaar en zeker voor onze kwetsbare naaste staat voorop bij het maken van financiële en beleidsmatige afwegingen.
- + De dienstverlening van de gemeente (heffingen en leges) is zoveel mogelijk kostendekkend.
- + Bij problemen die de gemeentegrenzen overstijgen moet worden gezocht naar samenwerking en solidariteit binnen de regio om zo mogelijk tot financiële afspraken te komen of een gezamenlijke lobby te organiseren.
- + Bij begrotingsproblemen worden zowel bezuinigingsmogelijkheden beoordeeld als belastingverhoging. Vitale voorzieningen blijven bij bezuinigingen zoveel mogelijk buiten schot.

4.3. Overige gebouwen en gronden

Bezit van gebouwen en gronden moeten functioneel zijn. Geen bezit om het bezit, maar alleen als het nodig is om belangrijke taken te kunnen uitvoeren. Ook het beheer moet functioneel zijn. Indien beheer van eigendommen om inzet van vrijwilligers / besturen vraagt, dan is goede ondersteuning gewenst.

Vitale kernen en gewaardeerd buitengebied

Kernpunten per kern / gebied.

Nieuwleusen

- Biodiversiteit vergroten, kansen voor landschapsparken. Ontwikkel boomsingels en hagen in het omliggende buitengebied.
- Bezinningshoek /-plek op oude begraafplaats Kerkenhoek. Bankje bij voedselbos.
- Versterk het middengebied als centrum.
- Fietspad langs Evenboersweg (ontbrekende stuk) verkennen en ontwikkelen,
- ZonneSportPark: auto's parkeren onder zonnepanelen om op te laden tijdens sporten.
- Ruimte ontwikkelen voor een markant kunstobject (culturele bijdrage voor recreatie en toerisme). Denk aan een muurschildering op oude Union gebouw.
- Maak van de Buldersweg een zandweg; een mooie schakel in een gewild ommetje.
- Uitbreiding bedrijventerrein: bepaal tijdig de richting.
- Bepaal locatie waar op termijn opvang vluchtelingen / asielzoekers mogelijk is.

Oudleusen

- Tiny houses kansrijk op de noordkant van de kern.
- Kuierpaden ook ten noorden van de Hessenweg.
- Aansluiting fietspaden en veilige tunnels.
- Verbreding fietspad Maneweg (doorgaande route naar Ommen) en Oude Hessenweg.

Dalfsen

- Rondweg / Koesteeg: veiligheid en doorstroming bij de brug verbeteren.
- Oversteek Rondweg - Kampmansweg & Wilhelminastraat definitief oplossen.
- Appartementen / woningen in het centrum van de kern Dalfsen: prioriteit Oostpoort.
- De schat van Dalfsen zichtbaar aanwezig; dicht bij de kern; b.v. Bellingeweer.
- Leg een wandelpad aan langs de Leemculeweg.
- ZonneSportPark Gerner: parkeren onder zonnepanelen om op te laden tijdens sporten.
- Ruimte voor een passend bedrijventerrein.
- Bescherming van de Vecht-zone. Concentratie van activiteit bij de kern.

Hoonhorst

- Geen dichte bebouwing in het gebied Achter de Molen.
- Ondersteunen van het Hoonhorst-eigen kulturhusconcept.
- Knooppunt voor landgoederenroutes.
- Snelheidsbeperkingen Koelmansstraat.

Lemelerveld

- Benutten van Kanaalzone voor recreatie en toerisme. Tegelijk aandacht voor biodiversiteit.
- Fietsverbinding naar Raalte.
- Ontwikkelen extra woningen voor bloeiende kern.
- ZonneSportPark: parkeren onder zonnepanelen om op te laden tijdens sporten.
- Markant kunstobject (culturele bijdrage voor recreatie en toerisme).

Buitengebieden

- Natuurontwikkeling: zuinig op rustgebieden, geen nieuwe infrastructuur binnen de zomerdijken.
- Schouw- en struinpaden voor wandelaars; ook in het agrarische gebied. Inclusief voedseljutten.
- Clusteren windenergie in het westen van de gemeente en stuur op initiatieven van inwoners.
- Ruimte voor kringlooplandbouw.
- Aandacht voor veiligheid van wegen in buitengebied (denk aan landbouwverkeer)
- Voorkomen van lichtvervuiling en ontwikkelen sterrenzones
- Liever graan dan bloembollen. We houden niet zo van het spuiten.